

PASKUI LIETUVIŠKĄ ŽVAIGŽDĘ

Dr. Domo Jasaičio 70 metų amžiaus sukakties proga

Gražioji Garliava Lietuvai davė ne vieną šaunų visuomenininką, profesionalą, dvasiškį. "Garliauckiniai" laikytina ir šta naitiškė Jasaičių šeima, kurios gal ryškiausiai atžalai — dr. Domui Jasaičiui — šiemet rugpiūčio 18 d. sukanka 70 metų amžiaus sukaktis.

Vien tik 70 metų amžiaus sukaktis — ne per didelė sukaktis, ypač dr. Jasaičiui, kuriam jaunatviškumo, energijos ir minties mikslo gali pavydėti perpus jaunesni. Tačiau apskritas metų skaičius sudaro gerą progą pažvelgti į asmens kelią, jo darbus, jo laimėjimus. Ir jei lengva užmiršti dr. Jasaičio amžių, jau sunkiau be nuostabos ir susižavėjimo žvelgti į jo vingiuotą kelią, darbus ir laimėjimus.

Plačiašakis ažuolas

Sukaktuvininkas yra viena iš tų šviesių, šakotų lietuviškų asmenybių, kurių eilės vis rėtėja ir kurie, nors jau rudenėjanti gyvenimo saulės glostomi, kaskart spinduliuoja vis šviesesnius var somis jauniesiems kartoms.

Jo draugams, jo pažįstamiems, jo gerbėjams dr. Domas dažniausiai primena lietuvišką ažuolą — drūtą ir plačiašakį. Kiekviena šaka yra lyg savitas, atskiras medis: išbujojusi, tvirta, lapuota ir gyva. Jis ir gydytojas, ir visuomenininkas, ir ateitininkas, ir politikas, krikščionis demokratas, kraštotyrininkas ir mokytojas, Lietuvos gražintojas, paskaitininkas ir tvirtaplunksnis rašto žmogus. Tikras plačiašakis ažuolas!

Panašus dr. Jasaitis ir ažuolą ir gal pačiu savo būdingiausiu bruožu. Kaip ažuolas, giliai įleidęs šaknis savo motinų žemė, yra nepajudinamas jokių vėtrų ar audrų, taip ir sukaktuvininkas vi sa savo šakota asmenybe yra i augęs i motinos Lietuvos žemę. Visas jo gyvenimas ir darbai mit to ir minta lietuviškaisiais syvais, nors jo keliai tiesiasi iš Garliavos per Voronežą, Kijevą ir Šiaulius ir Berlyną, Paryžių, Tampą ir New Yorką. Poetas tartų, jog visas sukaktuvininko kelias — tai viena nesibaigianti kelionė paskui lietuvišką žvaigždę...

Lietuvišką žvaigždę tamsiame praeito šimtmečio carinės vergijos danguje jau buvo radęs sukaktuvininko tėvas Jurgis, žemės artojas. Ta žvaigždė jį vedė per mušimą, per kalėjimą, per draudimus ir kratas, per spaudos platinimą, per Vilnius seimo nu-

ratimų vykdymą į laisvę. Ryškio mis šviesiojo tėvo pėdomis pas kui lietuvišką žvaigždę keliauja ir sūnus.

Klasiško ateitininko tipas

Ateitininkijos vadovai nuo seno moko, jog kiekvienas ateitininkas privalo būti geras savo srities specialistas, bet kartu ir aktyvus, kūrybingas visuomenininkas. Jau vien šia prasme dr. Jasaitis yra klasiško ateitininko tipas. Jo sritis — medicina. Ruošėsi gydytojo darbui rimtai studijuodamas Kijeve, Berlyne ir Paryžiuje. Apsišarvavęs mokslu, visa energija pasinėrė medicinos darbuose ir tik šiemet, po arti 50 metų, padėjo tradicinį gydytojo krepšį poilsui.

Medicinos baruos

Per pirmuosius 20 metų dr. Jasaitis savo neišsemiamą energiją auokojo šiauliškiams. Tačiau net ir savo profesijoje neliko eiliniu. Šalia teisingo darbo, jis įkuria ir dešimtmetį vadovauja tuberkulioziniam dispenserui. Matome jį ir Šiaulių miesto sveikatos skyriaus vedėjo kabinete. Vėliau vadovauja miesto ligoninės stovybai, o pastatydinęs, jai ir vadovauja. Nemeta medicinos ir iš eivijoje — po poros metų darbo vienoje džiuvos sanatorijoje Con

gijos centro valdyboje). Tuo pačiu metu vicepirmininkuja Lietuvos Gydytojų sąjungoje ir kalinų globos draugijoje.

Dar daugiau! Aštuonerius metus jis paskiria Vilties draugijai moksleiviams šelpti, kaip jos pirmininkas. Dirba šiauliškiamie Lietuvai gražinti draugijos skyriuje, Rotary klube, Savitarpinė pagalboje.

Visuomeninio darbo platuos

Sukaktuvininko visuomenišku mo šaknų reikia ieškoti ateitininkuose, kurių jis vienas pirmųjų. Dar prieš pirmąjį pasaulinį karą vadovauja pirmajai jaunesniųjų ateitininkų kuopelei Kaune. Vėliau aktyvus ateitininkas Voroneže, Berlyne, laisvojoje Lietuvoje, kur jis jau Ateitininkų federacijos Garbės teismo narys, kongresų ir konferencijų paskaitininkas, krupavižiškas ir pakštiškas oratorius. Palangos reorganizacinėje konferencijoje elektrizuoja minias ateitininkų. Po 40 metų, pernai moksleivių ateitininkų jubiliejinėje konferencijoje, jo vėl užburto klauso naujos kartos, kaip klausė anais laikais jų tėvai...

Visuomeninė jo asmenybės šaka lapoja ir politinėje emigracijoje. Penkerius metus Vokietijoje dr. Jasaitis vadovauja Lietuvos

Dr. Domas Jasaitis

Nuotrauka Vytauto Maželio

nį gyverimą. Jai tad sukaktuvininkas auokoja daug laiko ir energijos, per ją jungiasi į laisvini mo kovą visomis jėgomis.

Pagaliam sukaktuvininkas ir tvirtaplunksnis rašto žmogus. Lietuvoje išspausdino visą eilę medicinos studijų daugiausia džiuvos srityje. Šalia to išleido kelis leidinius ateitininkais, kalinių globos ir kitais klausimais. Politinėje emigracijoje paskelbė kelias vertingas politinės istorijos studijas ir gausų glėbį publicistikos. Pastarojoje jis įžvalgus analistas, principingas esminių klausimų ir įvykių komentatorius, nepalaužiamas kovotojas už laisvę. (Jis buvo vienas pirmųjų, kuris iškėlė bendradarbiavimo su okupantų pavojų ir nubrėžė kovos galimus, dar prieš dešimtmetį, kai pir-

mosios pasidavimo piktžolės pradėjo dygti visuomenėje ir kai kurioje spaudoje).

Štai kokio plačiašakio ažuolo esama sukaktuvininko! Šios kelios eilutės tėra tik puslapis iš storo tomo, kuris dar laukia ateities biografo plunksnos. Tas tomas įsikūnys į eilę tokių tomų, kurie jau dabar atskleidžia šiai kartai ir atskleis ateities kartoms galeriją portretų, kurie švies savo nepakartojamą pavyzdžių ir pilnutinio gyvenimo varsomis.

Gydytojas Jasaitis šandien jau užtarnautoj pensijoj. Tačiau politikas, visuomenininkas, rašantis Jasaitis dar vis jaunatviška energija seka paskui lietuvišką žvaigždę. Linkime, kad ji kuogreičiau pavoju ir nubrėžė kovos galimus, dar prieš dešimtmetį, kai pir-

A.J.K.

Kertinė Parastė

DĖMESYS IR DISKRIMINACIJA

Pastaruoju metu net kelis kartus mūsų laikraštyje teko pasidžiaugti lyg ir padidėjusiu dėmesiu mūsų literatūrai. Padidėjo literatūros vakarai ir literatūrinės temos bei simpoziumai akademinio jaunimo stovyklose, atskiros kolonijos uoliai ruošė gyvųjų mūsų rašytojų kūrybos rečitalius, į juos atsikviesdamos autorius net iš gana tolimų distancijų. Įvairių progų masiniai visuomenės susibūrimai taipgi neapsiėjo be dėmesio literatūrai. Ir kūrybingas lietuviškas žodis tokiu atveju šventėn buvo įrikuotas ne vien tik tarp kitko, ne tik kaip dešimtas patiekalas, bet kaip vienas iš pagrindinių, kaip lygiavertis pačių pirmųjų eilėje. Naujausias to pavyzdys gali būti ir neseniai tautinių šokių šventės proga įvykęs mūsų poezijos rečitalis Chicagoje, atliekantis jį aktorė, viešnia iš Europos, Aldonai Eretaitė ir aktorius Leonui Barauskui. Dar prieš spektaklį lietuviškoji spauda rodė išskirtinį dėmesį šiam kultūringam ir šventiniam vakarui, pristatydamas aktorius, rašydama apie rečitalio pobūdį bei turinį. Visa tai, be abejo, daug prisidėjo prie to, kad rečitalin norinčių patekti salė nebesutalpino. Toks rengėjų, spaudos ir publikos dėmesys savo grožinei literatūrai yra neįkainuojamos vertės parama laisvojo pasaulio lietuvių kūrybiniam žodžiui ir tą žodį išliekančios vertės plotmėn išeikiančiam rašytojui. Gi visa tai yra ir šiandieninės lietuviybės išlaikymo realus paskatas iš eivijoje, o kartu ir dirvos purinimas nebeišnykstančių vertybių sėjai.

Tačiau būtime trumparegiai, jei nepastebėtume ir ne taip jau šviesių reiškinių mūsų literatūros gyvenime. Jų šaknys, manytume, nėra maitinamos kokiomis nors piktybinėmis sultimis. Nepageidauti-

nų reiškinių priežastis tikriausia yra tik, jei taip galima sakyti, bendras kultūrinis apskaitimas, įsiveisęs net tų žmonių tarpe, kurie organizuoja čionykštės mūsų įvairios veiklos faktus. Net laikraščių redakcijose savosios literatūros nuvertinimo, net savotiškos diskriminacijos netruksta.

Kad būtų aiškiau apie ką čia kalbama, suminėsim tik keletą atitinkamų pavyzdžių. Sakysim, mūsų didžioji ir tradicinė Lietuvių rašytojų draugijos premija jau dešimtmečiais kasmet paskiriama tam ar kitam rašytojui. Visai natūralu, kad vienais metais ji paskiriama už neabejotinai vertą knygą, kitais metais, gal būt, premija tenka ir silpnesniam veikalui. Taip yra kitur, taip yra ir mūsųose. Ir būtime tikrai vienintelė genijų tauta, jei šią premiją kasmet atiduotume maždaug Šekspyro ranggo vis kitam mūsų rašytojui. Be premijuojamų knygų, verta pasidžiaugti dar ir tuo, kad išstisus dešimtmečius ir tremties sąlygose literatūrinės kūrybos prasme esame gyvi, kad sugebame suorganizuoti ir išlaikyti tokias tradicines premijas, kurių paskyrimas duoda progos pajudinti mūsų visuomenėje dar neišblėsusį literatūrinį interesą, o spaudai paranku pristatyti rašytoją laureatą, plačiau pakalbėti apie premijuotąją knygą, apie rengiamą premijos įteikimo iškilme. Visa tai juk yra puiki injekcija literatūriniam pulsui palaikyti.

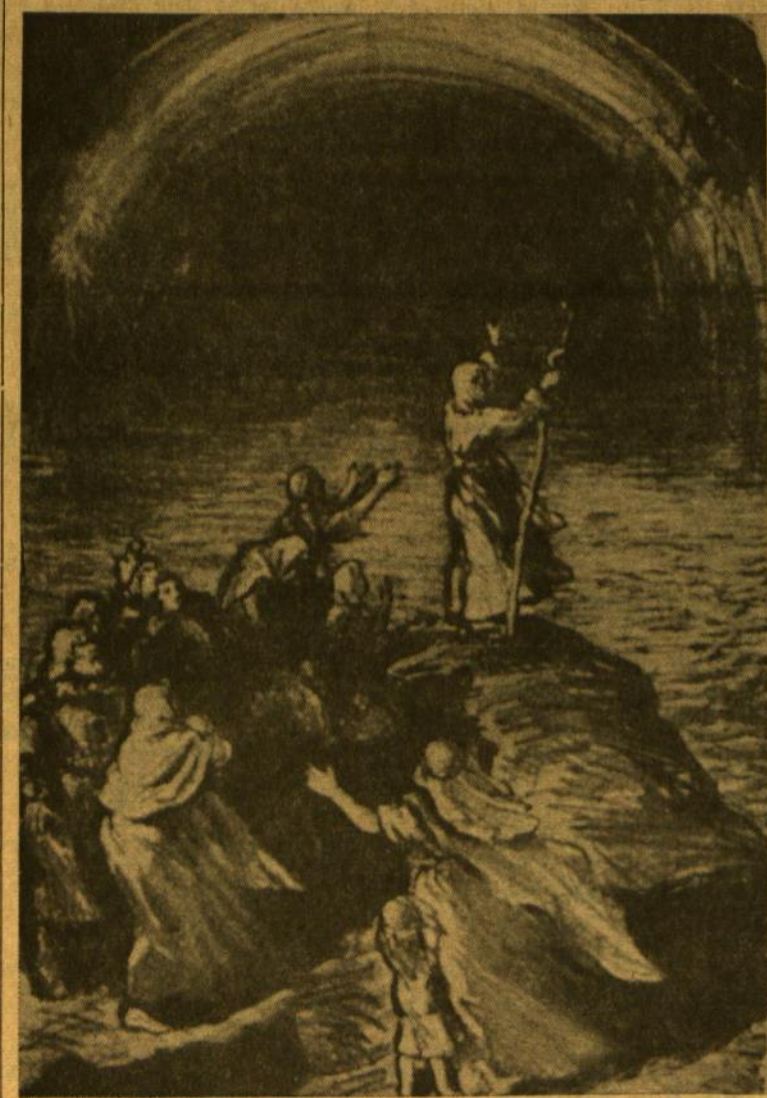
Tačiau kiek gi mūsų laikraščiu Lietuvių rašytojų draugijos literatūros premijos paskyrimo faktą savo skaitytojams praneša pirmame puslapyje? Dauguma jų žinia — pažodini LDR valdybos pranešimu, be jokių savų komentarų nukiša į paskutiniųjų puslapių nereikšmingų žinučių skiltį. Norisi tad ir paklausti, ar tikrai mums lietuviams ir mūsų tautinei gyvybei metinės šios literatūros premijos paskyrimas yra mažiau reikšmingas už pasaulio to ar kito užkampio politinį virslą, kuris vis dėlto pilstomas pirmajame laikraščio puslapyje.

Arba va, ELTOS rugpiūčio 1-10 d. biuletenis, informuodamas apie Pasaulio lietuvių bendruomenės trečiojo seimo darbotvarkę, gražiai sumini visų paskaitų temas ir paskaitininkų pavardes, girtina, kad skelbia koncertų programą, atidžiai skaičiuojant, kas ir ką gros ar dainuos. Tuo tarpu apie seimo rėmuose rengiamą literatūros vakarą pasakoma tik tiek: "8 valandą — literatūros vakaras, kuriame bus pateikta mūsų įvairių kartų rašytojų kūriniai". Ir daugiau nieko. Ar skaitys patys rašytojai? Ar rečituos aktorai? Net nė vienos jų pavardės. Argi šitaip reklamuojamas literatūros vakaras gali sutraukti publikos? Pagaliau ir publikos

(Nukelta į 2 psl.)

Šiame numery:

- Dėmesys ir diskriminacija.
- Domo Jasaičio 70 metų sukakties proga.
- Iš eivija padėjo Lietuvai ekonomini atsilikimui.
- Vasaros džiaugsmas ir vargai Italijoje.
- Medardo Bavarsko eilėraščiai.
- J. Savojo apybraiža.
- Nauja Kazimiero Barėno novelių knyga.
- Lenko karininko atsiminimai iš 1938 - 1939 metų Kauno.
- Popieriaus istorija Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštijoje.
- Krikščioniškoji mintis dabarties kultūros gyvenime.
- Elenos Blandytės lietuviškųjų dainų rečitalis Dainavoje.
- Iš lietuvių kultūrinės veiklos Lenkijoje.
- Akademines prosvaites.

I. Zemaitytė

Ilustracija Vaizganto "Valiulio pasakai".

necticutė, sekančius 14 metų jis paaukvoja džiovininkams Tampa, Floridoje.

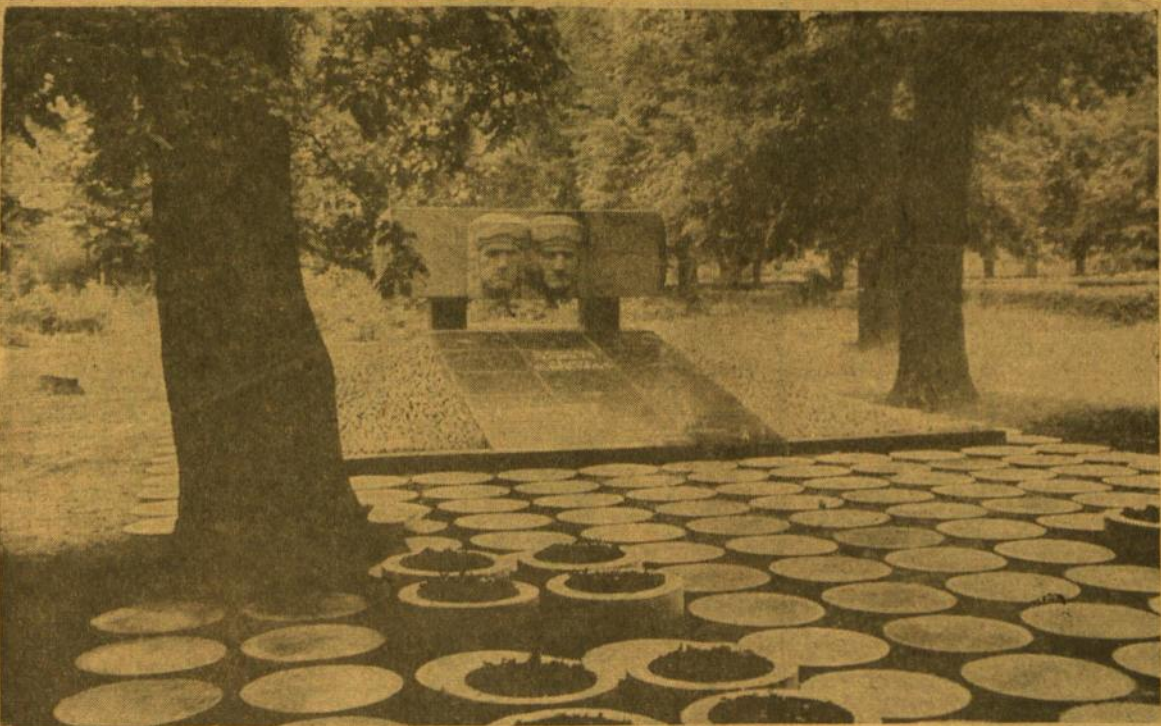
Jau vien tokios apimtys profesinis darbas būtų laimėjimas ne vienam eiliniam gydytojui. Tačiau medicina, nors pavydi ir ambicinga valdovė, nei išsėmė, nei išsėkė dr. Jasaičio.

Dar pamėgtuose šiauliuose ištisą 15 metų sukaktuvininkas mokytojauja mokytojų seminarijoje, 13 metų pirmininkauja Šiaulių medicinos draugijai, aštuonerius metus atiduoda šiauliški draugijai kovos su džiuva (šalia ilgamečio darbo tos drau-

Rūdonajam Kryžiui, vienerius metus atiduoda VLIKo Vykdomajai tarybai.

Politikas ir rašto žmogus

Politiniame bare dr. Jasaitis reiškiasi kaip krikščionis demokratas, kurį laiką kaip Centro komiteto narys, visą laiką kaip vienas aktyviausių vadovaujančio KD sluoksnio asmenų. Krikščioniškoji demokratija jam nėra tik siaura politinė platforma, bet plati, gili, gaivi ir kūrybinga idėjų sistema, atskleidžianti Lietuvai neribotas galimybes į gerą socialinį, visuomeninį, politi-

Dariaus ir Girėno milžinapis Aukštųjų Šančių karių kapinėse, Kaune. Šiemet, minint 35 metų sukaktį nuo lietuvių transatlantinių lakūnų Stepono Dariaus ir Sasio Girėno tragiškos mirties, lakūnų kapas buvo atžymėtas monumentalios granito skulptūra, sukurta skulptoriaus Vytauto Mačiūkos, kurioje valinagai ir ryžtingai žvelgia lakūnų didvyrių veidai. Kapo plokštėje įrašas: Steponas Darius ir Stasys Girėnas, Lietuvos skrydžių nugalėję Atlantą, žuvo nepasiekę tėvynės 1933. VII. 17. Tamsių ažuolų kamienai ir medžių galerijos šakos paryškina visą paminklo ansamblį. Priėjimas prie kapo išlėtas apvaliomis plokštėmis, gazonuotomis — raudonos gėlės. Milžinapio šoninės plokštumos apsidintos ryškiai žalių tonų želdiniais, Milžinapį juosia juodos, granitinės bortas.

VASAROS DŽIAUGSMAI IR VARGAI ITALIJOJE

Atostogos Europoj kasmet tam pa didešne problema: gyvenimo lygis pakilo visuose kraštuose, ir vis didesnis skatėjus žmonių mėgsta ir gali pakeliauti, pabandyti atšikvėpti toliau nuo kasdieninio miesto. Italijoje kartais prieinama net prie tam tikro paradokso: rugpjūčio mėnesį miestai, kaip Florencija, Roma, Milanas, visiškai pakeičia savo veidą. Juose matyti vien tik nuo karščio pervargę turistai. Gyvenamieji kvartalai lieka visai apmirę, bet viešbučiuose kambario gauti neįmanoma. Turgus, kur perka italai, tuščias, tačiau prie muziejų eilės beveik kilometrines. Ir koncertų ar teatrų nuėjus, daugiau girdėti svetimos, negu italų kalba. Gi prie jūros, kur patys italai sprunka „į laisvę“, toks susigrūdimas, kad vilos ten užsakomos metais anksčiau, o pakrantėje smėlio beveik nematyt per žmones. Savaitgaliais autostrados, kuriomis italai bėgti didžiuliu tempu, taip užsikemša, kad visą kelią tenka atlikti, važiuojant vien antru bėgiu. O vargšams turistams vietos ten jau visai nebelieka. Ju daugumas — anglai, prancūzai, vokiečiai, užima kiekvieną dar tuščią likusį žemės plotelį su palapinėm ar „traileriais“. Išilgai visą pakrantę galima dvi dienas važiuoti, matant tik žmones, palapines, gir dint triukšmą ir kepat saulėje.

KUR DINGO ALMENAS?

Skaitytojai šiandien tikrai pasigės šiame puslapyje įprastos atkarpos „Išilgai Afrikos“. Kodėl jos nėra? Pastaruoju metu su Afriką keliaujančių rašytojų mūsų ryšiai buvo netikėtai nutrūkę. Nesulaukėme ir jo rankraščių. Nepatvirtintomis žiniomis, Almenas Zanzibaro sultonui buvo subtas jo haremo artumoje, kitos žinios vėl tikino, kad rašytojas dingęs be žinios Pietų Afrikos aukso kasnyklose. O tikrąjį atsikito dar blogiau... Bet apie tai skaitytojai netrukus sužinos po trumpo pertraukos vėl tęsiamosje atkarpoje. Red.

B. CIPLIAUSKAITĖ

Gudresni italai jau pradeda keisti įprastą savo „skoni“. Daug las atsisako jūros ir keliauja į kalnus. Ir ten kasmet vis daugiau ir daugiau dygsta prašmatnių vilų. Kur pirmiau tik piemenys su savo bandom praeidavo, dabar jau tiesiami keliai, burzgia mašinos. Net ir vargingi kalnų gyventojai, kurie verčiasi karvių bei avių auginimu ir savo reikalams pasisėja dar šiek tiek javų, pasisodina bulvių, daržovių, pasiekė jau tokio lygio, kad beveik kiekvienas turi nuosavą automobilį. Kartais net truputį juokinga ir graudu matyti, kaip vėjo ir saulės išvogtu veidu senukas, visiškai suaugęs su gamta ir visą savo gyvenimą tik vyžas tepažinęs, spraudžiasi į mašiną bando ją valdyti. Iš vidaus tie žmonės dar nepakitę. Vaikštant po kalnus, didžiausias dienos pa-

įvairinimas sutikti tokį gyvenimo išminčių ir užmegstį su juo kalbą: išgirsti tada ir istorijas, ir gyvenimo filosofijas, ir pamatai, kad savo paprastam namukelyje jis daug geriau gyvena, negu vilose kuo pertekęs, bet dar daugiau trokštantis miestietis. Ištrūkęs iš didesnių „civilizacijos“ centrų, kuriuose sutemus jau darosi nebesaugu vienai toliau nuo namų nueiti, galimybė bet kur, net ir miško viduryje, vaikščioti ir nakty, stebint žvaigždėtą dangų, kuris dar toks tyras, toks šviesus, atrodo jau nepaprastu liuksu.

Yra betgi kalnuose ir labai atšaurių kaimelių, vietų, kur žmonės dar tebegyvena Napoleono laikų dvasia. Ypač įdomi sritis tarp Pistoia ir Lucca, taip vadinami „Pistoiese“ kalnai, kur dar neatvyksta turistai, išskiriant tik tai keletą pagarsėjusių slidinėjimo kurortų. Ten beveik kiekvienas miestukas turi išlaikę labai patį dialektą, ir 20-30 kilomet-

Dar vis vasaros darbmetis...

Nuotr. Alg. Grigalič

ru nuotolyje gyvena žmonės, susitike beveik tarp savęs nesusikalba: vieni priėmė daug žodžių iš pašalės tuo laiku, kai buvo ausrių valdomi, kiti pasidavę prancūzų įtakai. Tik dabar ir kalbininkai jau pradeda ir šią sritį studijuoti. Yra ten vienas aukštai ant stačios uolos užsivirglinęs miestelis, kuris, iš apačios žiūrint, lyg nupieštas, beveik neįtikėtinas, atrodo, kaip po didelio vargo jį pasiekti, laukia netikėtumas: žmonės visai nenori su tavim kalbėti. Kreipiesi į kokią senutę, norėdama paklausti, ar galima būtų pamatyti pilies griuvėsius, o ji tik nusisuka ir dar nusispiauna. Užkalbini klausdama to paties jauną mergaitę; ji atšauka, kad sverimų žmonių jiems čia nereikia. Klusteli rimtai atrodančio vyriškio. Ir išgirsti, kad jis esąs čia Napoleono, ir visi turi jo klausyti... Bet toks miestelis — tikra išimtis. Aplamai, kalnuose žmonės daug nuosirdesni, daug vaišingesni, negu pajūryje. Kalnuose net didžiuliojama, kad ir jų kaimelis gali patraukti lankytoją iš toliau.

Maloni ir įdomi vasara gali būti ir tam, kas, nebijodamas karščių, nutaria patraukti toliau į pietus. Italijoje skirtumas tarp šiaurės ir pietų dar toks stiprus. Pietiečiai pačių italų laikomi žemesniais sutvėrimais. Net pačių italų tarpe retai teatsiranda norintis pažinti tą sritį ar praleisti ten atostogas. O pakrantės ten lygiai tokios pat gražios, ir dar visai tuščios. Žinoma, Pietuose tenka pasitenkinti primityviomis gyvenimo sąlygomis ir nuolat prisiminti, kad žmonės čia karštesni, lengviau pažeidžiami. Šiauriečiai visuomet perspėja, kad, vakarui besitartinant, Pietuose geriau būti arčiau didesnių centrų. Tačiau sunku pasakyti, kiek čia tiesos. Žmonės visur lieka žmonėmis, ir dažnai daro išvadas iš pirmo susitikimo. Sunku būtų tikėtis nuosirdumo, jei iš karto parodomas nepasitikėjimas. Juk net ir Sardinijos išgarsėję banditai nepažįstamam nieko blogo nedaro, jei jis anų neprovokuoja.

Norint tikrai pasidžiaugti Italija, geriausia važiuoti ten pavasarį: tada dar visur yra vietos, patys italai dar nefuda, o iš šaltesnių kraštų ten atvykstantis atranda jau pirmąją vasarą, o susigrūdimo jokio nei muziejuose, nei kurortuose. Graži gi Italija visuomet, net ir saulės kepinama, priversdama kiekvieną stebėtis žmonių sugebėjimu iš gyvenimo pasisemti tiek džiaugsmo kiek tik įmanoma.

James Ensor (belgas. 1860 - 1949)

Kaulės

VEIDRODŽIAI

Medardas Bavarskas

IŽANGA

Didysis dirigentas, niekad nesusrodamas, Atleka stebuklingą gyvenimo rapsodiją. Ir štai, ateina laikas, ateina valanda, Kai mūsų balsas šitoje melodijoje Suskamba sveikima ir nesuprantama gaida.

Ir šita valanda tas visas kūrinys harmonijos netenka. Ir šita valanda mes turim atsakyti į klausimus kelis: Gal kompozicijoje pasitaikė variantas menkas, O gal tik mums skirta atlikti dalis.

Deja, neleista teisti mums nei kompozicijos, Nei jos detalių, išplodimų kitų. Nei mūsų net dalies. Tad momentą šį kritišką (Nes bet kokia kaina harmonija privalo būti atstatyta)

Mes eisime į salę veidrodžių.

PIRMASIS VEIDRODIS

Ten daug vaizdų. Jie nuolat keičiasi: prabėga girios Ir nuteka Nevėžis. Ir saulė teka vis ir leidžiasi. Ten bėga dienos, gyvos širdyse ir mirusios. Vaizdų vaizdai, tikrai nė vieno veido.

Ir traukinys (senas mano draugas) ten nuskuba į dieną šviesiai ir saulėtą. Pamoja jam ranka ir nusišypsos raudonkepuris budėtojas.

Ir iš kažkur ten pasirodo jaunos mergaitės silueta, Lyg kažkada žinotas, lyg kažkada mylėtas...

Staiga didžiulis audros debesis, juodėsnis už naktį. Uždengia veidrodį. Daugiau jis nieko neparodo. Lyg tų visų vaizdų turėtų man pakakti Atlikti savo dalį gyvenimo melodijoje.

VEIDRODŽIŲ SALĖ

Čia šimtas veidrodžių. Bent vienas Turės man atsakyti: kas aš esu. Ir aš žinosis šitą pačią valandą, tą pačią dieną, Kur aš klaidingas, kur aš teisus.

Štai, pagaliau, matau save aš veidrodyje: Ten mano veidas besišypantis, šviesus... Ir to užtektų man, jei ne kažkur giliai širdyje Rusentų abejonės kibirkštis: ar iš tiesų?

Tada pažįriu veidrodin kitan. Ir veidas Mano ten nusimins ir nuliūdęs iki mirties. Kodėl? Aš nežinau nei skausmo ypatingo, nei gailesčio.

Bet nepažįstu veidrody savęs paties...

Dar kitas veidrodinis man rodo mano veidą baurų, prikly.

Zinau dabar, kad jis šėtoniškai tik tyčiojas manimi. Ir aš skubu tik kuo greičiausiai tą salę veidrodžių palikti.

Neramios mintys ir širdis suvargus, nerami.

Bet veidrodžiai lengvai nė vieno neišleidžia iš jų kailėjimo.

Jie vejasi mane, jie seka pridurmu... Štai vienas rado mažą, menką lyg pigmėjų, Kai kitas didelis, tarytum vieną iš senovės milžinų.

PASKUTINIS VEIDRODIS

Kiekvienas veidrody tame pamato veidą. Kaip jam kad rodo, nepažįstamo žmogaus. Ir tikrai atvejis retais tebūna leidžiamas Pagal mums nesuprantamus įstatymus dangaus

Tame veide pažinti savo veidą. Atspėti jo dorybes ir klaidas. Patirti truputėlį skausmo, truputėlį gailesčio Ir nusiplaut akis ir nusiplaut rankas.

PABAIGA

Didysis Dirigentas tęsin vėl gyvenimo simfoniją. Jų vietos nebebus jau svetima gaida. Praėję salę veidrodžių, mes norim ar nenorime Privalome atlikti savo dalį visada.

Nė viename veidrody aš neradau ten savo veido. Tik kartėlio daugiau, tik sopulio, tikrai daugiau kančios.

Įstatymai keisti savęs sugrąsti nebeleido, O tikrai veidrodžiams pasitytiot.

Dearborn Heights
1968, birželis

LAIŠKAS

J. Savasis

Sakiau jums ir kartoju: niekad nerašykite laiškų garšioms artistėms ar balerinoms, nes pateksite bėdon, kaip aš patekau. Jei aš šiandien, vietoj buvęs šiuo tuo, esu tik paprastas batsiuvys, tai kaltas vienas vienintelis laiškas.

Mano tėvas buvo batsiuvys. Tiesa, naujų batų, pagal užsakymus, jis nemokėjo pasiūti, bet ir taisydamas, lopydamas tik senus, šiaip taip uždirbo duonos visai šeimai. Gyvenome labai kukliai, beveik skurdžiai. Mane, vaikų vyriausią, vos tik prakatau, tėvas pasisodino prie savęs ir moka, kaip prikalti puspadį ar užtaisyti bato skyelę. Prisipažinsiu, kad tas darbas man nepatiko. Sėdėti ištisas valandas susirietus prie seno, visokiomis kvapais atsiduodančio bato, mažas malonumas. Be to, dažnai plaktuku nusi-daužydavau pirštus, yla susibadydavau panages. Daug malonių būdavo išbėgti laukui, pažaisiti su draugais, žiemos metu pačiūžinėti ant ledo. Pagaliau tėvas, matydamas, kad iš manęs menkas pagalbininkas, pasitaręs su motina, nusprendė leisti mane į mokyklą — gal išėisiu į ponus ir kitu būdu, daug lengvesniu ir švaresniu užsidirbsiu duoną sau, o taipgi dar ir tėvams padėsiu.

Kai baigiau vietos pradžios mokyklą, man jau buvo 14 metų. Mūsų miestelyje buvo keturklasis vidurinė mokykla, ir aš patekau ten. Mokslas sekėsi vidutiniškai, tėvai dėjo visas pastangas, daug ko sau atsisaky-

dami, kad tik aš galėčiau baigti mokslus. Pagaliau baigiau ir tas keturias klases, gavau baigimo diplomą, ir štai klausimas: kas toliau? Man jau 18 metų, tėvų supratimu mokslo pilnai pakanka, kad galėčiau būti ponu, reikia tik rasti atitinkamą užsiėmimą.

Mūsų miestelis nedidelis, valdžios ar privačių įstaigų nedaug, naujų tarnautojų nieško. Teko išbūti bedarbiu ištisą dešimtį mėnesių. Visur, kur tik kreipiausi, atsakydavo, kad vietos nėra, gal kada vėliau kas nors ir atsiras. Ypačiai motina daug bėgiojo, visur prašinėjo mane priimti, bet be pasekmių. Pagaliau liko dar viena galimybė — kreiptis į vietos kleboną. Gal jis galės padėti? Išbučiavusi klebonui rankas, priprašė, kad tas, turėdamas su visais geras pažintis, mane kur nors rekomenduotų, įstatytų į bet kurią vietos įstaigą. Pasisekė. Po poros dienų gavau kvietimą užėiti į vietos bankelį. Storas, plikas, labai išsipošęs ir pasipūtęs bankelio direktorius sutiko mane gana šalta, išegzaminavo ir priėmė į darbą. O tas mano darbas — gaminti raštų kopijas. Kai pirmą dieną, grįžus iš darbo, motina pasidomėjo, kokį darbą teks dirbti, atsakiau, jog būsiu kopijuotojas. Žinoma, motina ir tėvas nesuprato ką reiškia tas žodis ir koks to kopijuotojo darbas, bet jų akyse tai buvo kažkas didelio, net paslaptingo.

O tas laiškų kopijavimas buvo tada ne toks, kaip šiandien, kada per kelias minutes visokių aparatų ir mechanizmų pagalba galima pagaminti šimtus kopijų. Tada kopijavimo technika buvo visai kitokia. Rašalų parašytą laišką reikėdavo prispausti ant tam tikro skydelio pateptos plokštelės, kur gaudavosi rašto negatyvas, o nuo jo ant tuščio popieriaus lapo jau atspausdavo kopiją. Vėl patepus tam tikru skydelio plokštę, pasinaikindavo negatyvas ir vėl buvo galima daryti kitą kopiją. Darbas nebuvo painus, ne sudėtingas, tad greitai jo išmokau ir tapau tikru kopijuotoju.

Direktorius manimi ir mano darbu beveik nesidomėjo. Praeidamas net neatsakydavo į mano, ant kojų pašokusio, pasveikinimą. Mano tiesioginis viršininkas buvo bankelio sekretorius, kuris man paduodavo tiek įstaigos parašytus, tiek iš kitur gautus laiškus nukopijuoti, paimdavo kopijas ir originalus, juos arba išsiųsdamas arba padėdamas į bylas. Jis mane prižiūrėdavo: visa, kas čia daroma, yra įstaigos paslaptis. Taigi užčiaupk lūpas, ir niekam nė žodžio! Taip pamokytas, pasijutau banko paslapčių saugotoju.

Bet, laikui bėgant, pastebėjau, kad direktorius, kai jau man būdavo laikas eiti namo, atsinešdavo vieną kitą raštą ir įteikdavo sekretoriui, kad tas padarytų jo kopiją. Reiškia, yra paslapčių, kurių nė aš nežinau. Viena tik supratau, kad tai buvo direktoriaus privati korespondencija, kurią žinojo tik pats direktorius ir sekretorius.

Atsitiko taip, kad sekretorius susirgo ir ilgą laiką nepasirodė įstaigoje. Kartą storas ir plikas direktorius, visada išsipošęs ir išsikvėpinęs, jau baigiantis dienos darbui, sako: „Matai, kad kopijuoti esi įgudęs. Galėtum net užrištomis akimis savo darbą atlikti.“ „Beveik galėčiau“, atsakiau. „Na, tai pabandyk.“ Jis man užrišo akis ir padavė raštą. Aš, automatiškai patepęs plokštę, padariau nuospaudą. Direktorius pagyrė mano sugebėjimą, ir sekančią dieną vėl užrištomis akimis padariau jam kelias kopijas. Matyt, jam nusibodo man akis rišinėti ir stovinėti prie manęs, kol atlieku darbą, nes vieną dieną man sako: „Tu žinai, kad visa, ką čia matai, ar padarai, turi likti nematyta ir nepadaryta.“ „Žinau“, atsakiau. „Tai gi ir šiuos raštus, kuriuos tau padodu nukopijuoti privalai nematyti, neskaityti ir, padaręs kopiją, man tuojau atnešti“. Reiškia, patikėjo man savo paslaptis. Porą dienų dar stovėjo šalia, kol kopijavau, bet paskui sė-

dėdavo savo kabinete už stiklinių durų, pro kurias galėjo matyti, ką aš veikiu.

O nelabasis ėmė mane gundyti sužinoti kas ten rašoma. Skaityti laiškų buvo neįmanoma, nes direktorius sekė mano darbą. Tada sugalvojau kitą išeitį: atsistojęs pečiai ir stiklines direktoriaus kabineto duris, skubiai padariau dar vieną kopiją ir šmaikščiai įsidėjau į kišenį.

Pirmą vakarą bėgte parbėgus namo įdomumo vejamas ir, kai visi sumigo, aš savo kambarėlyje ėmiau skaityti kas parašyta. Tai buvo asmeniškai direktoriaus meilės laiškas, skirti čia „Brangiausiajai Rožytei“, čia „Miliausiajai Jūlytei“. Supratau, kad direktorius, kaip labai pedantiškas žmogus, norėjo sau paslapti kopiją savosios širdies ir savo jausmų bašlo.

Taip vogčiomis parsinešdamas direktoriaus laiškų nuorašus ir juos atidžiai išstudijavęs, pastebėjau, kad laišku abiem direktoriaus širdies damom, išskyrus Kreipinį, buvo visiškai identiški: abiem reiškia tuos pačius jausmus, tais pačiais žodžiais. Netrukus man paaiškėjo, kad Julija yra garsi šokėja. Ėmiau sekti spaudoje jos gastroles, radau laikraščiuose ir jos nuotraukų. Ji man atrodė tiesiog angelas, moteriško grakštumo ir grožio idealas. Bet tada manyje kilo baisi neapykanta direktoriui: kaip jis savo meilės pareiškimus Julijai gali tais pačiais žodžiais siųsti kažkokiai nežinomai Rožei? Tai yra Julijos apgaudinėjimas, pažeminimas, beveik slapta dvipatystė. Laukiau progos kaip nors nubausti tą svetimoteriautoją. Ir proga netrukus pati pasisiūlė.

Vieną gražią dieną mūsų miestelyje buvo išlipdyti skelbimai, kad sekantį sekmadienį atvyksta pas mus garsi šokėja Julija X, ir miesto salėj duos klasikinio ir modernaus šokio vakarą. To vakaro rengėjų tarpe figūravo ir direktoriaus pavardė. Dabar atėjo mano valanda. Parašiau Julijai ilgą

laišką. Prisipažinau, kad esu didelis jos gerbėjas, beveik ją įsimylėjęs ir džiaugiuosi galintis ją gyvą pamatyti, jos šokio menu pasigėrėti. Bet tuoj ėmiau dėstyti, koks niekšas yra direktorius, kuris jai rašinėja meilės laiškus, bet drąsiai tokius pat rašo ir kažkokiai Rožei, reikšdamas ir jai tuos pačius jausmus. Taigi ją apgaudinėja, jai meluoja, tvirtindamas, kad tik ją vieną myli. Kai ką net papcitavau iš direktoriaus raštų laiškų Rožei.

Baleto vakare dalyvavau, nors sėdėjau ir paskutinėje vietoje (geresniai bilietui neturėjau pinigų), kai savo direktoriaus plikę mačiau pirmoje salės eilėje. Jis po kiekvieno numerio triukšmingai pojo ir šaukė „bis!“ Iš anksto sužinojęs, kuriame viešbutyje Julija buvo sustojusi, kai tik vakaras baigėsi ir prasidėjo plojimų ovacijos, aš, išslinkęs iš salės, nuskubėjau į viešbutį ir durininkui padaviau laišką, prašydamas įteikti panelei Julijai, kai tik ji grįš iš salės. Pamažu parėjau namo įsivaizduodamas, kaip direktorius, kuris tą vakarą būtinai vakarienį su Julija, gaus „arbūzą“.

Pirmadienio rytą, kaip niekur nieko, nuėjau į savo darbo. Vos tik atsisėdau prie kopijavimo stalo — šaukia direktorius. Nusigandau ir pamaniau: dabar jau bus... O jis iškreiptu veido ironiška šypsena sako: „Tai ką? Išmokai laiškus ne tik kopijuoti, bet ir rašyti! Lauk iš mano įstaigos! Čia šnipai nereikalingi“. Metė į akis voką su mano laišku Julijai, kur buvo įdėta ir paskutinio mėnesio alga.

Taip baigėsi mano poniškoji karjera. Kiek nieškojau darbo įvairiose įstaigose, tiek savo mieste, tiek kitur, visur mane persekiojo direktoriaus kerštas. Kai tik kur užsikabindavau, atėdavo jo „rekomendaciją“, ir aš vėl bedarbis. Grįžau pas tėvą senų batų taisyti. Ir šiandien esu tik batsiuvys, palaidojęs visas viltis gauti poniškesnį darbą.

1938-1939 METŲ LENKIŠKI KAUNO ATSIMINIMAI

J. DAINAUSKAS

Š. m. kovo mėn. lenkų katalikų leidykla "Veritas" išleido buv. Lenkijos karo atašė Lietuvoje pulk. Leon Mitkiewicz 296 puslapių atsiminimus "Wspomnienia Kowieskie 1938-1939", paremtus jo tada vestu dienoraščių. Tai bene pirmas tokio pobūdžio bandymas nušviesti Lietuvos - Lenkijos santykius II-jo pasaulinio karo išvakarėse.

Knygos problemų apimtį ir kryptį gerai pavaizduoja jos skyrių antraštės: 1. Lietuva priima 1938 m. kovo 19 d. lenkų ultimatumą. Paskyrimas į karo atašė prie Lenkijos Respublikos pasiuntinybės Kaune. 2. Lenkų vyriausybės politika Lietuvoje atžvilgiu 1938 m. Lenkų visuomenės nuotaikos Lietuvoje atžvilgiu. 3. Mano pirmieji žingsniai Lietuvoje. Kelionė iš Varšuvos į Kauną. Pirmieji išpuoliai Kaune, Lietuvos sostinėje. Pirmieji oficialūs vizitai ir priėmimai. 4. Lietuvių Karo muziejus Kaune. 5. Pirmieji mėnesiai Kaune. Lietuvių kariuomenės paradas. 1938 rudens lietuvių (kariuomenės) manevrai. 6. Mūsų veiksmas Užolės slėkyje. 7. Lenkų-lietuvių santykių pagyvėjimas. Vokiečių karo atašė Kaune. Planai Lenkijos sąjungos su Baltijos valstybėmis. 1938 m. rusų antivokiškos koalicijos planas. Italų-vokiečių sugestijos Rusijos atžvilgiu. Vokiečių įtakos Lietuvoje. 7. Visuomeninis gyvenimas Lietuvos sostinėje 1938-1939 metais. 8. Generalas Raštikis pareiškia norą aplankyti Lenkiją. Vokiečių kariuomenė užima Čekoslovakiją. Vokiečiai užima Klaipėdą. 9. Vyriausio Lietuvos kariuomenės vado generolo Raštikio vizitas Varšuvoje. 10. Generalo Raštikio apsilankymas Lenkijoje pasėkios lietuvių-lenkų santykiams. 1939 m. rugpiūčio mėnesio politiniai įvykiai. 11. Rugpjūčio mėnesio kampanija Lenkijoje, stebėta iš Kauno. Paskutinės dienos Kaune. Gale 8 puslapių pavardžių indeksas.

Autorius 1943-1945 m. buvo Sąjungininkų jungtiniam štabe (Combined Chiefs of Staff) Lenkų ginkluotų pajėgų vyriausiojo vado (gen. Sikorskio) atstovas. Jis gana objektyviai ir kritiškai vertina tuometinio Lenkijos užsienio reikalų ministerio pulk. Becko politiką iš viso, ypač nepalankus Becko politikai Lietuvos atžvilgiu. Pasakodamas apie demonstracijas Varšuvoje, prieš lenkams įteikiant Lietuvai ultimatumą, autorius rašo: "... Susidariau įspūdį, kad visa antilietuviška akcija, drauge ir manifestacija, buvo iš kalno mūsų užsienio reikalų ministerijos, bendradarbiaujant su vyriausiojo štabu ir vyriausiojo ginkluotųjų pajėgų inspektoratu, sumontuota..."

Kalbėdamas apie savo paskyrimą karo atašė pareigoms, autorius sakosi, kad pats yra kilęs iš Žemaitijos ir turįs savyje lietuviško kraujo priemaišų. Ta proga, vis dėlto pulk. Mitkiewicz pasiskubina pacituoti lenkų maršalo Smigly 1938 metų teigimą, kad, esą, jei nebus nepriklausomos Lenkijos, tai nebūsią ir nepriklausomas Lietuvos.

Idomu tai, jog, berods, pirmą kartą lenkų literatūroje randame viešą patvirtinimą to išsišokimo, kurį, 1938 metais gegužės 3 dieną lenkų tautinės šventės proga Lenkijos atstovas Lietuvoje Charvatas padarė, pasiuntinybės tarnautojams bei kvietiesiems svečiams, išsitarėdamas ir pasilinkėdamas: "...kad mes, Lenkų Respublikos Pasiuntinybės Lietuvoje tarnautojai, kuo greičiausiai taptume Kauno vaivadija..." Mitkiewicz'aus teigimu, pasiuntinys Charvatas šiuo netaktu uždaręs sau kelią į geresnius santykius su lietuviais. Greta viso to, autorius neslepia savo neigiamo nusistatymo

nuo viso anuometinės Lenkijos užsienio reikalų ministerijos aparato atžvilgiu.

Gana daug pasakojama apie visus kitus užsienio diplomatus, akredituotus Lietuvoje ir pateikiamos gana tikslūs jų charakteristikos. Aptariama visų karo atašė veikla ir jų tarpusaviai santykiai.

Didelė dalis tų atsiminimų liečia pulk. Mitkiewicz'iaus susitikimus su Lietuvos kariuomenės vadovybe, o ypač pasikalbėjimus su gen. Raštikiu, gen. Černiumi, pulk. Dulksniu ir kitais. Pasakodamas apie 1938. IX.8 d. Lietuvos kariuomenės pasirodymą, ypatin gai entuziastiškai jis atsiliepią apie mūsų raitųjų dalinių prajomą šuoliu pro Valstybės Prezidento tribūną. Pulk. Mitkiewicz, pats kavaleristas ir buvęs vieno Lietuvos raitelių pulko vadas, pri pažįsta, kad Lietuvos kavalerija buvusi puikiai parengta.

Idomus jo pasakojimas apie tuometinio Sovietų karo atašė maj. Korotkich pasiūlymą, tikriausiai Sovietų generalinio štabo pavedimu perduotą, apie eventualų Vakarų bei Rytų susitarimą veikti prieš vokiečius, į kurį Lenkijos generalinis štabas visai nereagavo. Mitkiewicz apgailestauja, kad Lenkija niekuo negalėjusi padėti Lietuvai, kai Vokietija pareikalavo atiduoti jai Klaipėdą. Kalbėdamas apie Lietuvos kariuomenės vado gen. S. Raštikio vizitą Lenkijoje, pulk. Mitkiewicz teigia, jog tos kelionės reikalu, su autoriumi, 1939. III.10 d. pirmas pradėjęs kalbą gen. Raštikis. Tikslu to apsilankymo data buvo nustatyta, tik grįžęs gen. Raštikiui iš vizito Berlyne.

Kiek savitiškai skamba pasakojimai apie Lietuvos sulenkėjusių pasisiūlymus patarnauti Lenkijai. Ypač lenkų skautai Lietuvoje stengėsi patarnauti vien Lenkijai ir, esą, jie nemaža padėjo autoriui, kai jis stengėsi užmegzti ryšius su Lietuvoje internuotais (po 1939. IX.17 d.) lenkų kariais, net slapčiomis atgabendami jam kelių lenkų pulkų vėliavas, gautas iš internuotų karių.

Esmėje, atsiminimai yra gana objektyvus tuometinio Kauno diplomatinio sluoksnio ir Lietuvos politinės bei karinės vadovybės gyvenimo, pasisakymų bei reaguojimų atvaizdas. Pabaigoje autorius pabrėžia lietuvių laikyseną, žlungant Lenkijai, ir jų teikiamą pagalbą pabėgusiems į Lietuvą lenkams.

DULKIŲ SIURBLIŲ TAISYMAS.

Valome, ištepame, suderiname, pakeičiame (hoses) — žarnas.

Parduodame ir taisome visų gamybų dulkių siurblius ir turime dalis, maišelius ir visus prireikimus (dalis) visų gamybų siurbliams — Electrolux, Hoover, Eureka, Kirby ir Royal bei kitų.

B. & B. DISTRIBUTING CO.
4081 So. Archer Avenue
(Archer ir California)
Chicago, Ill. 60632, Tel. 927-4702
Ved. Arvydas M. Dikinis

10% — 20% — 30% pigiau mokėsit už apdraudą nuo ugnies ir automobilio pas

FRANK ZAPOLIS
3208 1/2 West 95th Street
Chicago, Illinois
Tel. GA 4-8654 ir GR 6-4339

Lietuvos kavalerija pirmajame ne priklausomybės dešimtmety (Iš Br. Kvickio archyvo)

ATSITIKTINIAI IR NEATSITIKTINIAI SUSITIKIMAI

K. Barėnas, **ATSITIKTINIAI SUSITIKIMAI**. Apsakymai iš lietuvių gyvenimo svetur. Rinkinyje yra 14 apsakymų. Knyga 216 puslapių. Kaina 2.50 dol. (arba 10 šil., arba 5 DM). Jei kas norėtų įsigyti, prašom rašyti: K. Barėnas, 1 Ladbroke Gardens, London, W.11. Great Britain.

K. Barėnas mūsų literatūron atėjo tyliai, iš karto nuosaikiu, beveik klasišku stilium yra išleides 2 novelių knygas "Karališka diena" ir "Giedra visada grįžta". Šiose pirmosiose knygose K. Ba-

Kazimieras Barėnas

rėnas pasirodo kaip gerai žinąs literatūrinius reikalavimus žmogus, jo stilius paprastas, tačiau ne anemiškas, jo žmonės gyvi. Kartais jie parodomi gana linksmoste situacijoje, ką autorius moka gerai perduoti gyvenimiškai ir literatūriškai. Šiuo metu išėjo K. Barėno naujas novelių rinkinys "Atsitiktiniai susitikimai". Pastarasis rinkinys nuo pirmųjų skiriasi tuo, kad šiuose kūriniuose veiksmas eina jau nebe Lietuvoje, kaip buvo pirmesniuose, bet už Lietuvos ribų, daugiausia Vokietijoje ir Anglijoje.

P. JANULIS

Ar tai mus liečia?

Ne kartą buvo priekaištaujama Gliudai, Skėmai, Almenui ar kitam rašytojui, kad jų pavaizduoti veikėjai nėra jau nei labai dori, nei išskirtiniai pavyzdingi asmenys, kokių mes lietuviai norėtume matyti savo tautos labui. Ne vienas rašytojas buvo nubartas, kad savo kūriniuose vaizduoja nepriklausomos Lietuvos ne taip jau puikiai gyvenusius darbininką ar ūkininko samdinį, dirbusius ne taip jau geroje sąlygoje. Į tai slapyvardžiu bene pats K. Barėnas atsakė, kad būtų neteisinga mūsų kūriniuose rašyti, jog ūkininkas ėjo į lauką arti apsiavęs auliniiais batais ir pavalgęs gerų kotletų. Panašių reikalavimų yra pasitaikę ir išievojose gyvenančių lietuvių vaizdavimo atžvilgiu, nes buvo norima teigti, kad beveik visi lietuviai yra geri, kad negali jų tarpe būti nevykėlių, lyg kokio nevykelio pavaizdavimas yra jau literatūrinio kūrinio susilpninimas. Argi

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ
ir kitus kraštus.

P. NEDZINSKAS, 4065 Archer Av.
Chicago, Ill. 60632. Tel. YA 7-5980

MOVING

Apdraustas perkraustymas
įvairių atstumų

A. VILIMAS

823 WEST 34th PLACE
Telef. — FRontier 6-1882

SKIP'S Self Service LIQUOR STORE

5515 S. DAMEN AVE. ALL PHONES WA 5-8202

AUGUST - RUGPIŪČIO 8, 9 ir 10 D. D.

COGNAC "NAPOLEON" V.R.Q.P.	Fifth	\$5.98
BARBOSA'S 10 Year Imported PORTUGAL BRANDY	Fifth	\$3.29
MONNET V.V.L. Imported COGNAC	Fifth	\$4.29
GRAIN ALCOHOL 190 Proof U.S.P.	Fifth	\$4.89
RICCADONNA IMPORTED VERMOUTH, Dry or Sweet	30 oz. Bottle	\$1.49
CANADIAN MIST Imported CANADIAN WHISKY	Fifth	\$3.49
IMPORTED POLISH HONEY WINE	Fifth	\$1.89
GLENMORE ALEXANDER, GRASSHOPPER or TEQUILA MARGARITA COCKTAIL	Fifth	\$2.98
TUBORG IMPORTED DENMARK BEER	Case of 24—12 oz. T. A. Bottles	\$6.49
SOUTHERN COMFORT LIQUEUR	100 Proof	Fifth \$3.98

šioje knygoje Barėnas duoda literatūriniai įtikinančių, kad ir ne visai šviesių vaizdų, ir lietuvių personažų. Be abejo, nereikia klaidingai suprasti, kad knygoje taip jau visi lietuviai nenaudėliai. Ne, jų yra visokių, o tarp visokių yra ir geresnių ir blogesnių.

Tai esame mes patys

Rinkinyje yra net pora skyrių, kuriuose veikia tie patys asmenys. Tai skyrius "Trys berlyniški brūkšniai", susidedas iš trijų istorijų ir "Gedimino Griauduvės istorijos", apimančios ketvertą apsakymų. Toks, pasakytume, vienalyčio gabalo suskaldymas gali kam pasirodyti ir nereikalingas, tačiau šios novelės savo apimtimi yra atskiros ir beveik nesijungiančios. Todėl, kai pamatai tą patį veikėją, su kuriuo susipažinai jau ankstyvesnia me apsakyme, kažkaip novelė tampa šiltesnė, lyg nepažįstama me mieste ir netikėtose susitikimuose randi vieną kitą pažįstamą. Kaip jau minėjome, tų apjungtinių ar ir neapjungtinių novelių tematika nėra labai ruožava, tačiau nėra ir tamsi, ji yra gyvenimiška. O gyvenime gi būna ir dar keistesnių įvykių, pvz. net ir toks, kad Nidos leidkloje dirbdamas K. Barėnas, šį rinkinį išleido savo lėšomis, kai tuo tarpu pati leidykla išleido daugybę kitų autorių kūrinių. Todėl, skaitant novelę "Saladūno mirtis", atrodo tikrai šurpu, kai kad ir netyčiomis, užmuša-

mas žmogus, kuris nuolat priekaištavo lietuviams, jog šie rūpinasi ne tik pramogomis, bet ir amžinesniais dalykais. Rodos, kad tokio atvejo negalėtų ir būti. O tačiau simboliškai kiek mes užmušame savyje saladūną, kad galėtume išvengti pareigų ir pasirinkume pramogą.

Vienų novelių veiksmas vyksta Vokietijoje, kitų Anglijoje, dar kitų Amerikoje. Nors ir nėra svarbu, kad taip galėjo būti ar negalėjo būti, svarbu literatūrinė tiesa, tačiau jau geriau, kad nereikėtų skaitytojų priekaištauti, jog autorius, rašydamas apie Ameriką, kai kur ne visai tiksliai atvaizdavo jos kasdienio gyvenimo detales.

Dar vienas K. Barėno bruožas šiose istorijose yra ryškus: autorius sugebėjimas lengvu šypsniu vaizduojant vienas ar kitas situacijas, tuo pačiu šypsniu perduoti taipgi didesnę ar mažesnę veikėjo tragediją. Tokie skaidrūs, o tačiau ir tragiški asmenys yra bekojis Gediminas, jį priglaudęs jo draugas, prof. Žižūnas ir dar vienas kitas.

"Atsitiktiniai susitikimai", vai zduoją mūsų gyvenimą už tėvynės ribų, pasiliiks knyga, atskleidžianti kasdienybę ir aplinką, kurioje gyvena lietuviai. Ir kadangi tai atlikta patyrusio autoriaus, nepaisant kai kurių tikrai jau atsitiktinių atsitikimų, novelės yra įnašas į čionykštį gyvenimą vaizduojantį novelių lobyną.

TURTAS 90 MILIJONŲ

Chicago Savings

and Loan Association
John Pakel, Sr., President and
Chairman of the Board

LAKŠTŲ TAUPYMO SĄSKAITOS

Chicago Savings Jums siūlo šešių mėnesių taupymo lakštus, už kuriuos pelnysite 5 1/4%. Lakštai išduodami tūkstantinėmis minimumas yra \$8,000.00. Nušimčiai mokami kas šeši mėnesiai nuo išdavimo datos. Lakštų sąskaitos yra apdraustos F.S.L.I.C.

TAUPYMO KNYGUČIŲ SĄSKAITOS

Chicago Savings tebemoka už knygutėse žymimas santaupas aukščiausius nušimčius, kokie kad yra leidžiami pagal Federalinės valdžios taisykles. Sudėtiniai nušimčiai apskaičiuojami kiekvieną pusmetį.

DAUGIAU TAUPYSITE...

DAUGIAU PELNYSITE.

Chicago Savings and Loan Assn.

6245 SO. WESTERN AVE.

TEL. GROvehill 6-7575

Didžiojo mūsų literatūros klasiko Vinco Krėvės - Mickevičiaus gimtasis namas Subartonių kaime, netoli Merkinės.

POPIERIAUS ISTORIJA LIETUVOS DIDŽIOJOJE KUNIGAİKŠTYSTĖJE

V. DAUGIRDAITĖ - SRUOGIENĖ

Pas mus iki šiol liko nepastebėta, kad Lietuvoje iš spaudos išėjo labai vertingas veikalas — E. Laucevičiaus "Popierius Lietuvoje XV-XVIII a." (Mintis, Vilnius, 1967). Tai yra dvi didžiulės knygos in folio — vienoje randame teksto 285 puslapius (kaina 3 rub.), antroje yra atlasas su 4276 popieriaus vandenženklių atvaizdais 577 puslapiuose (kaina 5 rub. 50 kap.).

Pratarmėje lietuvių, rusų ir anglų kalbomis autorius pažymi popieriaus ir jo vandenženklių svarbą paleografijai (tad ir iš viso istorijos mokslui) ir pastebi, kad jo darbas yra pirmas mėginimas sudaryti Lietuvoje vartoto popieriaus vandenženklių atlasą. Iš padėkos bendradarbiams sužinojome, kad jų tarpe buvo prof. K. Jablonskis, šiam darbui davęs pradžią savo turėta Lietuvoje vartoto popieriaus kolekcija, prof. P. Galaunė, keli rusų profesoriai šios sritys specialistai ir Anglijos Oksfordo universiteto profesorius J. S. G. Simmons.

Teksto knygos turinį sudaro semiamoji popieriaus gamybos technikos aprašymas, popieriaus gamybos istorija Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje, vandenženklių paaiškinimas ir jų panaudojimas, datuojant dokumentus ir knygas. Gausiuose prieduose randame išspausdintus dokumentus, liečiančius popieriaus dirbtuves Lietuvoje, įvairias sąskaitas ir kt., vandenženklių sąrašą, asmenvardžių, vardų, pavardžių, vietovardžių pavadinimų rodyklę, spausdintų knygų, kuriose rasti vandenženkliai, rodyklę ir santrauką rusų bei anglų kalbomis.

Greta įdomių iliustracijų knygos tekste 52-me puslapyje yra duotas Lietuvos žemėlapis su pažymėtomis vietovėmis, kuriose buvo popieriaus dirbtuvės. Iš tų dirbtuvių aprašymo matome, kad jų būta net 39.

Nors ši monografija priklauso prie siaurai specialiu veikalų, ji skaitosi lengvai ir ne tik istorikams turėtų būti įdomi, bet ir eiliniams mėgėjams, nes duoda daug faktų, paremtų archyvine medžiaga iš mūsų kultūros istorijos.

Ši monografija jau yra susilaukusi didelio dėmesio Lenkijos, Anglijos, Olandijos, Prancūzijos, Italijos specialistų tarpe, recenzijos jau paskelbtos Vakarų Vokietijoje, Olandijoje, Rumunijoje, Prancūzijoje, Italijoje, o Lenkijoje jau keli istorikai parašė rimtus vertinimus. Kai 1967 m. Anglijoje, Oksfordo universitete vyko tarptautinis popieriaus istorikų kongresas, šios knygos susilaukė labai šilto atgarsio.

Monografijos autorius, Edmundas Laucevičius, gimė Šiauliuose 1906 m., baigė Šiaulių gimnaziją 1925 m. ir V. D. universiteto ekonomijos skyrių 1930 m. Pradžioje dirbo finansų ministerijos prekybos departamente, vėliau perėjo į diplomatinę tarnybą, nuo 1938 m. ejo Lietuvos atstovybės Londone sekretoriaus pareigas. Nuo 1940 m. mokytojavo Vilniuje, 1950 m. baigė Vilniaus universitete anglistiką ir dėstė anglų kalbą Vilniaus konservatorijoje ir Vilniaus universitete. Dabar jis jau pensininkas, gyvena Vilniuje savo namelyje, kur yra tikras muziejus, nes jis per visą savo gyvenimą rinko meno paveikslus, miniatiūras, istorinius žemėlapius ir visokius vertingus antikus. Nebūdamas istoriku iš profesijos, Laucevičius tačiau taip susidomėjo mūsų krašto praeitimi, kad ją išstudijavo kaip pirmasis specialistas. Kalbamės monografijos tekstą atspindi jo gilų susipažinimą su praeities faktais, pirminiais šaltiniais, archyvine medžiaga. Susidomėjimą istorija paskatino jo dėdė Tadas Petkevičius, vedęs prof. K. Jablonskio seserį, per kurią ir atsirado giminingės ryšiai, suartinę jį su mūsų dideliu istoriku, sugebėjusiu įtraukti autorių į rimtą istorijos tyrinėjimo darbą.

E. Laucevičius per ištisus 25 metus tyliai ir kruopščiai rinko savo darbui medžiagą Lietuvoje ir užsieny, negailėdamas tam savo lėšų ir laiko. Jis turįs dar ir

DEKORAVIMAS

IS VIDAUS IR IS LAUKO

Kilimai ir apmušti baldai valom.

J. RUDIS — Tel. CLiffside 4 1050

daugiau įdomios medžiagos, kurią ruošiasi paskelbti.

Šios monografijos išleidimas yra didelis įvykis mūsų kultūros istorijoje. Į ją turėtų atkreipti ypatingo dėmesio mūsų istorikai, arčiau susipažinę su paleografija, pirmoje eilėje lauktina recenzija prof. A. Vasio-Vasiliausko, parašiusio disertaciją apie Vytautą Didžiojo diplomatiką.

• Vilniaus valstybinio universiteto choras (trys turistinės grupės po 35 asmenis) viešėjo Lenkijoje ir šiomis dienomis iš jos sugrįžo. Choras koncertavo Varšuvoje, Krokuvoje, Vroclave, atlikdamas lietuvių ir lenkų kompozitorių kūrinius bei liaudies dainas. Choras sulaukęs šiltų lenkų publikos ir spaudos atsiliepimų. Labai uolūs koncertų klausytojai buvę Lenkijoje gyvenantieji lietuviai.

MOVING

J. NAUJOKAITIS

Apraustas perkraustymas
Ilgų metų patirtimas
WA 5-9209 Chicago, Illinois

PARDUODAMI

IS MODELINIŲ NAMŲ BALDAI
30% iki 50% nuolaida. Galima pirkti dalimis ir išmokėtinai.
SOUTHWEST FURNITURE CO.
6200 S. Western, Tel. GR 6-4421

RADIO PROGRAMA

Semaušis Lietuvių Radio Programa Naujojo Anglijos, iš stoties WLYN, 1360 bangos, veikia sekančiomis dienomis: nuo 1.00 iki 1.30 val. po pietų. Perduodama vėliausių pasaulinių žinių santrauka ir koncertai muzika, dainos ir Magister pasaka Programą veda — Steponas J. Minkus. Biznio reikalais kreiptis į Baltic Florists — J. J. bei dovang krautuvę, 502 E. Broadway, So. Boston, Mass. Tel. AN 8-0489. Ten pat gaunamas ir laikraštis "Draugas".

Kuriam galui

mokėti daugiau?

PIRKDAMI NAUJUS AR VARTOTUS AUTOMOBILIUS SUTAUPYSITE NUO \$500 IKI \$1000
PLYMOUTH * VALIANT

BALZEKAS MOTOR

SALES, INC.

4030 Archer. VI 7-1515

"U WILL LIKE US"

CHRYSLER * IMPERIAL

Brolių Sharkų Restoranai ir Cocktail Lounges — SHARKO'S WEST, 6301 W. 63rd Street

Telef. — Ludlow 6-3636

SHARKO'S EAST, 7840 S. Western Ave.
Telef. — Prospect 6-6644

Vidus vaizdas modernaus ir ištaigingo baro, SHARKO'S WEST

Abiejuose restoranuose puikios vėdinamos salės tinkamos vestuvėms ir kitokiems rengimams. Skanus valgis, vietos ir užsienio gėrimai.

Savininkai Jurgis ir Geraldas Sarkos

HIGH RATES

4.75%

per annum
on regular savings

5.25%

per annum
on investment bonus

Savings Insured to \$15,000.00

BRIGHTON SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

4071 Archer Avenue, Chicago, Illinois 60632

FRANK'S TV and RADIO INC.

3240 SO. HALSTED STREET

Telef. — CA 5-7252

DIDELIS PASIRINKIMAS ĮVAIRIAUSIŲ TELEVIZIJOS, RADIO, STEREO APARATŲ PADAVIMAS IR TAISMAS. TAIPGI ORO VESINTUVAI IR SPALVOTOS TELEVIZIJOS APARATAI.

Kas tik turi gerą skonį,

viską perka pas Lieponį!

LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI

FURNITURE CENTER, INC.

MARQUETTE PK., 6211 S. Western, PR 8-5875

Vedėjas — J. LIEPONIS

Pirmadieniais ir ketvirtadieniais nuo 9 iki 9:30 val. Kitom dienom nuo 9 val. iki 6 val. vakaro

Sekmadieniais atdara nuo 12 iki 5 val. popiet

KRIKŠČIONIŠKOJI MINTIS DABARTIES KULTŪROS GYVENIME

Šešiolikos mokslininkų studijinis darbas

Ekumeninis sąjūdis viltingai žiūri į krikščionių vienybę. Jeigu tikėjimo vienybė pasilieka vis atities viltis, tai kultūrinis bendravimas tarp įvairių krikščionių intelektualų šiais laikais yra būtinybė, ypač kada valdinė diktatūriškų kraštų prievarta policinėmis priemonėmis trečdalyje pasaulio bruka ateizmą.

Verta mums nors kartkartėmis pasižvalgyti į mūsų atsiskyrusių brolių kultūrinę pastangą, o ju yra vertu gražaus dėmesio. Štai neseniai Chicagoje išėjo iš spaudos kolektyvinė studija, šešiolikos mokslininkų veikalas: "Christianity and the World of Thought" (Krikščionybė ir minties pasaulis, išleido Moody Press, Chicago, 1968 m. 350 psl., \$5.95).

Krikščioniškoji perspektyva socialiniuose moksluose

Cia visų pirma istorijos ir sociologijos profesorius bei socialinių mokslų katedros vedėjas Wheaton kolegijoje S. Richey Kamm rašo apie krikščioniškąją perspektyvą socialiniuose moksluose. Jis krikščioniškąją perspektyvą laiką esminiu, būtinu dalyku, studijuojant žmonių visuomeninės gerovės problemas ir siekiant socialinės pažangos.

Krikščionis modernioje literatūroje

Anglų literatūros profesorė Wheaton kolegijoje — Beatrice Batson — nagrinėja temą "Krikščionis moderniojoje literatūroje". Apžvelgusi ankstybesnes ir naujas literatūrinės srovės, ji daugiau sustoja prie Zolos natūralizmo bei Sartro nihilizmo, pažymėdama, kad jeigu krikščionybė dažnai žemę vadino ašarų pakalne, tai ne vienam moderniajam mąstytojui ir romanistui žemė yra "sunkios desperacijos mėnulius kas gamtovaizdis", ir ji primena E. Fullerio žodžius, kad praradimas kilnumo jausmo, aukštesnių dalykų suvokimo yra sąlyga, vedanti į sielos mirtį.

Filosofinio marksizmo virtimas agresorium

Wheaton kolegijos filosofijos profesorius A. F. Holmes peržvelgia naujesnių filosofų sistemas, kaip James relatyvizmą, Dewey natūralizmą, Kierkegaardą ir Heideggerio egzistencializmą, marksizmą ir ypač stebiai marksistų imperializmą: kai vakariečiai viešai po kitos valstybės suteiktą nepriklausomybę, paverptos tautos už geležinės ir bambukų uždangos pasilieka okupacijoje. Prof. Holmes ragina krikščionis ginti savo branginamą tikėjimą ir tirti jo įnašą į minties pasaulį.

St. Louis protestantų teologi-

JUOZAS PRUNSKIS

Jos seminarijos apologetikos profesorius R. Allan Killen informuoja apie naujausias teologines sroves, ragindamas gilintis į Šv. Rašto tiesas, kurios rodo tikrąjį kelią į laisvę. Kalvino kolegijos pedagogikos profesorius C. Jaarsma su pažindina su naujosiomis auklėjimo srovėmis; primena, kad mokykla neturi būti tik vaikų saugotoja ("baby-sitter") atsilikušiams tėvams. Pabrėžia, kad auklėtojai ir dabar tikrasis kompasas yra žvilgsnis į Dievą.

Astronomo žodis

Chattanooga universiteto astronomijos ir fizikos profesorius bei to universiteto observatorijos direktorius K. Hujer, rašydamas apie idėjų kryptį astronomijos istorijoje, primena Newtono žodžius, kad ta nuostabiųjų saulės, planetų ir kometų sistema galėjo atsirasti tik veikiant protingai ir galingai Būtybei. Savo studiją baigia žodžiais: "Žmogus privalo suvokti, kad pradžioje Dievas sutvėrė dangų ir žemę."

Wheaton kolegijos istorijos katedros vedėjas prof. E. E. Cairns rašo tema: "Krikščioniškasis tikėjimas ir istorija". Jis užakcentuoja, kad krikščionis istorikas negali ignoruoti Dievo vaidmens istorijoje; anot jo, istorija yra išryškėjimas Dievo veikimo laike.

Biologas apie Dievą

Concordia kolegijos gamtos mokslų katedros vedėjas prof. J. W. Klotz duoda straipsnį apie biologiją, nagrinėdamas tokius klausimus, kaip evoliucija. Primena, kad žmogus yra II-ros pramoninės revoliucijos išvakarėse: pirmoji pramoninė revoliucija davė mašinas, o ši antroji — duos kompiuterius tų mašinų darbui praversti. Jis skatina visus daugiau pažinti gyvąjį pasaulį, kurį Dievas sutvėrė ir išvelgti Dievo garbę gyvybės pasaulyje.

Antropologijoje išspecializavęs J. M. Murk savo straipsnyje primena moralės dėsnius, kurių paskirtis yra nukreipti žmogų į ten, kur jis priklauso: panašėti į Dievą. Kaip mokslininkas Murk pažymi — stengimasis įgyvendinti Dievo įstatymą yra svarbus uždavinys, kuris turi rasti vietos kiekvienoje žmogaus situacijoje.

TELEVIZIJAS

paprastas ir spalvotas nebrangus, taisyti už patarnavimą vietoj \$3 už dirbtuvės darbą \$10.00 ir daly.

Pasiteiraukite apie naujas

J. MIGLINAS

2549 W. 69 St. II auk., PR 6-1063

Religinė sociologija

Marquette universiteto sociologijos skyriaus vedėjas prof. D. O. Moberg, rašydamas apie sociologiją, pažymi, kad po II Pasaulinio karo religinė sociologija yra padariusi greitą pažangą ir aiškiai įrodžiusi, kaip svarbų, netgi centrinių vaidmenį religija turi dabarties visuomenei. Studijos pabaigoje pažymi: studijos, turintis tvirtą tikėjimą į Kristų, pamatys, kad sociologinės studijos tik stiprins jame dvasinį gyvenimą.

Archeologija ir Šv. Raštas

Rock Valley kolegijos geologijos profesorius D. A. Block žvelgia į krikščionybės vietą geologijoje. Jis ieško šviesos, kuri ryškiau atskleistų "prieistorinę Dievo tvėrybą". Šv. Trejybės kolegijos Deerfielde, Ill. socialinių mokslų skyriaus vedėjas prof. H. F. Vos, rašydamas apie archeologiją, pirmame puslapyje pažymi, kad archeologija patvirtino esminį Šv. Rašto teisingumą. "Šv. Raštas" (Nukelta į 7 psl.)

The people WHO CARE have so much to offer you...

4 3/4% per annum current rate on Passbook Accounts, payable and compounded quarterly

5 1/4% per annum on Six Month Certificate Accounts in amounts of \$10,000, or larger in multiples of \$1,000

- Insured safety to \$15,000 by Federal Savings and Loan Insurance Corp.
- Federally chartered and supervised

- Reserves more than twice legal requirements
- Nearly 60 years of service
- Convenient location

Shouldn't you take advantage of it?

STANDARD FEDERAL

SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO

Archer at Sacramento • Chicago 60632 • VI 7-1140

HOURS: Mon., Thurs. 9 a.m.-8 p.m. • Tues., Fri. 9 a.m.-4 p.m.
Sat. 9 a.m.-12 noon • Wed.—no business transacted

ASSETS OVER \$130,000,000.00 * RESERVES OVER \$11,000,000.00 (more than twice legal requirement)

Kultūrinė Kronika

• **M. K. Čiurlionio kūriniai** Fromborko festivaly. Fromborko (nedidelis miestelis šiaurinėje Lenkijos dalyje) neseniai buvo suruoštas vargonų muzikos festivalis, kuriame visą savaitę savo meną demonstravo geriausi pasaulio vargonų meistrai. Kaip žinia, čia iš seniausių laikų vienoje bažnyčioje yra geriausi pasaulio vargonai. Fromborko savo laikų gyveno ir mirė (čia ir palaidotas) žinomas astronomas Nikolajus Kopernikas. Festivalio metu skambėjo ir M. K. Čiurlionio muzikiniai kūriniai, kuriuos atliko iš ok. Lietuvos atvykęs muzikas Leopoldas Digrys.

• **Liepos 30 d. Vilniuje mirė** operos teatro ilgametis darbuotojas, pastaruoju metu pensininkas Juozas Blažius. J. Blažius buvo pažįstamas teatru arthimėmis sluoksniams nuo pat Lietuvos valstybinio teatro įsikūrimo Kaune. Jis buvo teatro užkulisų tvars saugojimas ir užkulisų ryšininkas su "išoriniu pasauliu". Buvo taip sutapęs su teatru ir jo personalo gyvenimu, kad buvo laikomas lyg vienu iš neatsiejamųjų nuo Lietuvos teatro jo tradicijų simbolių. (E.)

• **Lietuvoje susirūpinta sve-**timų vardu rašyba. "Literatūroje ir mene" Vilniuje yra prasidėjusios plačios diskusijos apie išvinių spaudoj irgi aktualų klausimą — apie svečių vardu rašymą lietuviškai. Lig šiol Lietuvoje buvo sekama rusų pavyzdžiu svečių vardus perrašant fonetiškai, pagal garsus, kurių dažnai neatspėjant, pasidaro taip, kad ne tik skaitytojai, bet net ir rašantieji nebesusigauda, apie ką kalbama. (E.)

• **Dail. Jonas Buračas** neseniai atšventė savo 70 metų amžiaus sukaktį. Sukaktuviniškas yra baigęs Kauno meno mokyklą ir studijavęs Paryžiaus meno akademijoje. Per visą savo kūrybinį gyvenimą yra nupiešęs apie 3000 paveikslų, daugiausia Lietuvos vaizdų, iš kurių minėtini: Kauno Senamiestis, Siesikų pilis, Panemunės pušynas, Lietuvos piliakalniai, eilė panemunės peizažų ir kt. J. Buračas žinomas ir kaip grafikas.

• **Maskvos "Sovremenko" te-**atras šiuo metu gastroliuoja Vilniuje. Nors mūsų sostinėje yra nuolatinis rusų teatras, bet kadangi šiame mieste gyvena daugybė rusų, atsiūstas ir šio teatro kolektyvas gastroliuoti, norint stiprinti rusiškumą ir pasitarnauti lietuvų nutautinimui. Repertuare daugiausia propagandiniai veikalai.

• **Mokslų bei technikos dar-**buotojams: P. Jašinskui, A. Kvedaravičiui, R. Našliūnui, L. Telksniui, R. Žlabiui buvo suteikta 1968 metų premija už mokslinio tyrimo ir konstravimo darbų kompleksą, sukuriant skaitančio kompiuterio "Rūta 701" pramoninį pavyzdį, apie kurį buvome rašę pereinęs savaitės "Draugo" kult. priede.

• **Poezės J. Degutytės** poezijos knyga "Pilnatis" buvo premijuota 1968 m. literatūrine premija. Tokias pačias premijas gavo: J. Gaudrimas už veikalą "Is lietuvių muzikinės kultūros istorijos", V. Gečas už savo dailės paveikslus, R. V. Gibavičius už 6 estam-

pus iš medžio raizinių ciklo "Vilnius". A. Jucius premijuotas už savo darbus kvantinės atomo teorijos srityje.

• **Nauji išelkvojimai** buvo sovietinės kontrolės įstaigų susekti "Minties" knygų leidykloje. Esą mokslo populiarizacijos literatūros redakcijoje imta "piktnaudžiauti tarnybne padėtimi, sudarinėti fiktyvūs dokumentus honorarui gauti". Kalbininkai buvo sumti ir nubausti. Keliamos bylos "neteisėtai išmokėtos valstybės lėšoms išieškoti ir socialistinės nuosavybės apsaugai užtikrinti. Medžiaga dėl valstybės lėšų grobstymo perduota prokuratūros organams" — praneša "Tiesa" IX. 7. Kalbininkų pavadės neskelbiamos.

• **Net ir Tilžės vardo gatvės** Lietuvoje rusintojo ir kolonizatorių naikinamos. Dvieju aukštųjų Lietuvos mokyklų — Lietuvos Žemės ūkio Akademijos ir Lietuvos Veterinarijos akademijos — vardai iki šiol išliko nepakeisti ir tebėra oficialiai vartojami toki, koki buvo. Žemės ūkio akademija, tačiau, tik iš vardo beliko tokia pati. Ji dabar nebe Dotnuvojo, o buv. Noreikiškių dvare plote, prie Aleksoto, Kauno parkašty, naujame "Akademijos miestelyje". Tik Veterinarijos akademija pasiliko toj pačioj vietoj, Viljampolėje. Ir adresas ilgą laiką buvo tas pats — Tilžės g. 18. Dabar adresas jau kitoks — L. Adomausko g. 18. Tilžės gatvė gavo naują vardą. O tas sena sis gatvės vardas buvo bene vienintelis regimas paminklas Tilžei — Mažosios Lietuvos miestui, turėjusiam nemažą vaidmenį visos Lietuvos kultūros istorijoje. Rusams Mažąją Lietuvą pasigrobus ir radikaliai kolonizavus, Tilžės vardo nebello: jį pavadino Sovietsku. Naikintojų nepastebėtas Tilžės vardas dar buvo išlikęs Kauno Viljampolėje. Dabar ir ten jo jau nebėr. (E.)

• **Partija — literatūros ir me-**no slogutis. Lionginas Sepetys, nuo praėjusio rudens visų meninės kūrybos institucijų administratorius Lietuvoj (LTSR kultūros ministras), paskelbė programinį kultūros politikos straipsnį Literatūros ir meno 26-me numeryje. Straipsnio antraštė skelbia, kad kultūra turi būti "nacionalinė, socialistinė" (nebeskiria formos nuo turinio). Straipsnyje palectiama beveik "viskas po truputį" — imtinai iki teatrų bei koncertų salių remonto ir baldų trūkumo kultūros įstaigose. Pagrindinis dėsniis, kuriuo meninė kūryba "pastatoma į savo vietą", pasakytas keliais sakiniais straipsnio pradžioje. Ir pasakytas visiškai nedviprasmiškai, būtent:

"Socialistinė kultūra, skirtinga nuo kitų kultūrų, yra vairojamas procesas. Komunistų partija yra pagrindinė vairojanti jėga, skatinanti literatūros ir meno komunistinį partiskumą. Noriu pa brėžti: komunistinį, nes yra ir priešingas — buržuazinis — par tiškumas, kurio esmė mes per ma žai parodome, kurį visiškai nori nuslepti Vakarų ideologai, kiekviena proga kalbėdami apie "ne užangažuotą" meną". (ELTA)

SIUVIMO Mašinos
* ELNA
* BERNINA
* NECCHI
* VIKING
* PFAFF
* SINGER
Sveicariškos, vokiškos, itališkos, japoniškos ir kitų firmų.
Taisome, parduodame ir nuomojame prienamomis kainomis ir sąlygomis. Darbas greitas ir sąžiningas. Turime dalis, pritaikome pagal skonį kabinėtus. Aptarnaujame Chicagoje ir priemiestuose.
B. & E. DISTRIBUTING CO.
4081 So. Archer Avenue
(Archer ir California)
Chicago, Ill. 60632, Tel. 927-4702
Ved. Arvydas M. Dilcinis

Paulius Jurkus

Džingo kalnas prie Telsių

Iš lietuvių kultūrinės veiklos Lenkijoje

Liepos pabaigoje Vilniuje lankėsi keletas lietuvių mokytojų iš Seimų apylinkių, o taip pat ir lietuvių visuomeninės kultūrinės draugijos Wroclavo (buv. Breslau) skyriaus pirm. Vytautas Markavičius. Gimė-augęs Vilniuje, tik 1946 metais baigęs Vilniuje, kaip jis pats sakosi, Vytauto Didžiojo gimnaziją ir išvykęs į Wroclavą, į Politechnikos institutą, kurį baigęs ir pasilikęs ten pat gyventi. Pasikalbėjime su Tiesos korespondente pateikė apščiiai žinių apie lietuvių Lenkijoje.

— Lenkijoje šiuo metu gyvena daugiau kaip 20 tūkstančių lietuvių. Įvairiais keliais jie čion atvyko. Vienų gimtinė Lenkijoje, kiti karo keliais atklydo, tretii žmonos ar vyrai atvadinti. Didžioji Lenkijoje gyvenančių lietuvių dauguma susibūrusi Balstogės vaivadijoje, Seinuose. Čia palaidotas lietuvių rašytojas Antanas Baranauškas. Seinuose gyvena apie 12 tūkstančių lietuvių. Čia ir y-

ra Lietuvių visuomeninės kultūros draugijos, kuriai vadovauja Algirdas Skripka, centras. Lietuvių galima surasti ir Varšuvoje, Wroclave, Šecine, Gdanske, Sopotė ir kituose Lenkijos miestuose bei kaimuose.

— Lietuvių visuomeninei kultūros draugijai priklauso apie du tūkstančius narių. Draugija turi du skyrius — Varšuvoje ir Wroclave, o taip pat 43 lietuvių visuomeninės kultūros ratelius Suvalkuose, Balstogėje, Liubline, Šecine, Slupske ir kt. Draugija turi savo leidinį lietuvių kalba — laikraštį "Aušra", kurį redaguoja Zigmundas Stoberskis. Draugijos Wroclavo skyriui priklauso 110 narių.

— Wroclavo centre priešais miesto rotušę įsikūrusi lietuviška seklyčia, Wroclavas, Rynek 7.

— Seklyčia — tai tartum mažutė Lietuvos salė Lenkijoje. Praverus jos duris, prieš akis atsiveria Vilniaus panorama su Gedimino kalno papėdėje boluojančia katedra. Seklyčios lankytojai nuolatos gali susipažinti su lietuvių dailininkų darbų reprodukcijomis. Kas mėnesį keičiama ekspozicija. Seklyčioje visada galima rasti naujausius Lietuvos ("LTSR". E.) laikraščius ir žurnalus, pasiskaityti lietuvišką knygą. Turime daugiau kaip 600 tomų lietuviškų knygų bibliotekėle. (Išvijos laikraščiai ar knygos į Lenkiją patenka labai sunkiai ir retai. Lenkijoje cenzūra šiuo atžvilgiu nenusileidžia rusiškai. E.)

— Varclave gana populiarius mūsiškius lietuvių liaudies dainų ir šokių ansamblių "Vilnelė", "Vilnelė" ne kartą su pasisekimu koncertavo Wroclavo teatruose, su daina ir šokių apklaviavo Wroclavo ir Opolės vaivadijas.

— Narsiuju Lietuvos sūnų, Atlanto nugalėtojų Stepono Dariaus ir Stasio Girėno žuvimo 35 metų sukakties proga Mūsųbuše (buv. Soldine) atidengė memorialinę lentą.

— Lenkijoje yra apie 30 lietuvių pradinių mokyklų. Daugumoje jos išsidėsčiusios Seinų krašte. Punkske yra lietuvių vidurinė mokykla, kurios direktorius, beje, yra Vilniaus universiteto auklėtinis Algis Uzdyla. Kai kuriose lenkų mokyklose taip pat dėstoma ir lietuvių kalba.

— Wroclave mes stengiamės, kad mūsų vaikai išmokyti taisyklingai kalbėti lietuviškai. Daugeilis iš seniau gyvenančių Lenkijoje yra kiek primirę gimtąją kal-

Automobilio nelaimės atveju skambinkite
(In case of accident, call)

COUNTRY AUTO REBUILDERS
GR 6-7777 24 hour towing service

Karosierijos taisymas, stabdžiai, motorai, tepimas ir smulkūs pataisymai

FRONT WHEEL ALIGNMENT — WHEEL BALANCING
BODY AND FENDER WORK
PAINTING, MECHANICAL REPAIR

NAUJOJE VIETOJE
2423 W. 59th St., Chicago, Ill., 60629
Savininkas — MIKAS ČESAS

Norėdami geriau aptarnauti mūsų gausius klientus, perėmėme dar vieną restoraną Oak Lawn mieste. Galite būti užtikrinti, kad turėsite skanius valgius, skubų patarnavimą, kaip ir mūsų pirmame restorane. Kviečiame ir lauksime jūsų atsilankant.

Kilty's Restaurant

4545 West 95th Street, Oak Lawn, Illinois

(2 blokai į rytus nuo Cicero Avenue)

Telet. — GArden 4-5800

Jauki atmosfera — skanūs valgiai — skubus patarnavimas

VESTUVĖMS IR BANKETAMS YRA PRIVATOS KAMBARIAI
NUO 10 IKI 800 ASMENŲ.

Atdara kasdien nuo 8:30 val. ryto. Sekmad. ir šventad. nuo 1:00 val. popiet.

STEVE GIANAKAS, Artesian restorano įsteigėjas kviečia visus lietuvius dabar lankyti KILTY'S restoraną, kol bus atstatytas ARTESIAN restoranas. Atstatymo darbai jau pradėti ir tikisi atidaryti rpgsėjo mėnesyje.

St. Gianakas dėkoja visiems lankytojams, kurie pareiškė užuojautą dėl ištikusios nelaimės — gaisro, Artesian restorane.

MOVING

perkrausto baldus iš arti ir toli

A. BENIULIS
Chicago, Ill. 60629. Tel. RE 7-7083

MARQUETTE PHOTO
SUPPLY

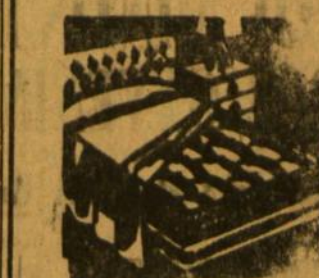
REIKMENYS FOTOGRAFAMS
IR MEGEJAMS

Daug atauspysite pirkdami čia įvairių filmų foto aparatus bei jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu audeandant pasirinktus reikmenis ypatingai progai. Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas Atdara pirmad ir ketvirtad vakarais iki 9 val.

3314 West 63rd Street

Chicago, Illinois 60629
Telef. PProspect 6-8998

Remkite dienr. "Draugą".

Mūsų erdviuose patalpose turime didžiausį pasirinkimą visų moderniškų baldų, elektrinių krosnių, radijo ir televizijos aparatų, šaldytuvų ir kitų namams reikmenų.

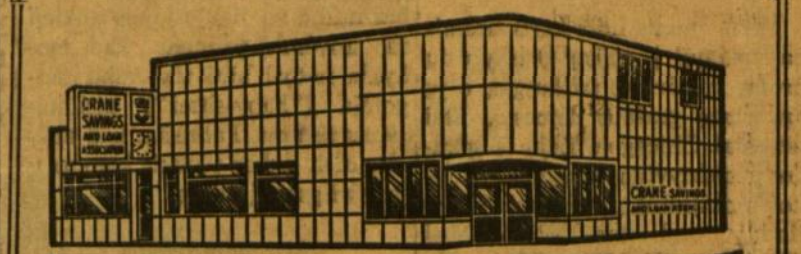
LIETUVIŲ STAIGA

ROOSEVELT FURNITURE CO.

F. A. RAUDONIS ir N. BERTULIS

2310 W. Roosevelt Road Tel. SEeley 3-4711

Atdara pirmad ir ketvirtad. 9-9 val.; antrad, trečiad. ir šeštad. nuo 9 iki 6 val. sekmad. atdara nuo 11 iki 4:30 val. po pietų.

**CRANE SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION**

E. B. PIETKIEWICZ, Prez.

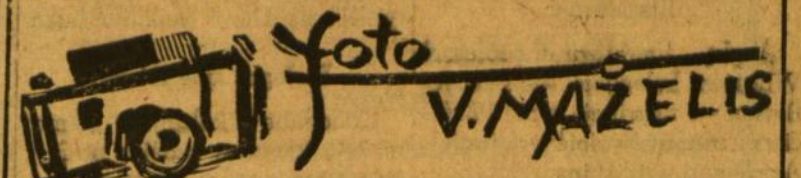
2555 West 47th St. Tel. LAFayette 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING SPACE

4 3/4

Naujas ankštas dividendas mokamas už investavimo sąskaitas.

PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMCIUS NUO 1 D. Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 31 d.

VALANDOS: PIRMAD. ir KETVIRTAD. ... 9 v. r. iki 9 v. v. ANTRAD. ir PENKTAD. ... 9 v. r. iki 5 v. v. ŠEŠTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. Trečiad. uždaryta

• vestuvės: spalvota ir juoda balta (gali vykti ir į kitus miestus)
• portretūra
• meno darbų nuotraukos ir kiti foto patarnavimai

Tel. — HY 7-4677
422 MENAHAN STREET — RIDGEWOOD, N. Y. 11237

Mes mokame **5 1/4** ant visų taupymo sertifikatų per annum

MINIMUM SUMA \$5,000.00

MIDLAND SAVINGS

4040 Archer Ave.
Chicago, Ill. 60632
Telephone CL 4-4470
FRANK ZOGAS
Chairman of the Board

**ROOSEVELT PICTURE
FRAME COMPANY**

Manufacturers

Rankomis išplaustyti paveikslų rėmai. Pritaikinti paveikslams skelbimų rėmai ir metalu aplieti rėmai.

2400 S. Oakley Ave., Chicago
Tel. Virginiai 7-7258 59

ELENOS BLANDYTĖS LIETUVIŠKŲ DAINŲ VAKARAS DAINAVOJE

Baigiant ateitininkų sendraugų stovyklą, rugpjūčio 10 d., Elena Blandytė, akompanuojant Maigirdui Motekaičiui, davė lietuviškų dainų recitalį.

Programa susidėjo iš trijų dalių: liaudies melodijų, originalių dainų (Varnagailio "Dzūkų kraštas"; J. Strolia "Sapnas apie šiaurę"; Gailevičiaus "Klajūnai"; Budžio "Sąskaita") ir K. V. Banašio trijų Raudų.

Klausytoja maloniai nustebino, kad vakaro rengėjai nepasidavė pagundai testui karnavališkų vakarų tradicijos. Jie pasirinko vieną menininkę ir suteikė progą pilnam jos artistiniam atsiskleidimui.

Lietuvių liaudies dainos yra melodingos ir muzikalia, nuširdžios ir paprastos. Pirmoje programos dalyje gal kiek ir nesijautė to paprastumo Blandytės dainavime. Tačiau puikų išpūdį paliko "Oi, mergyte" ir "Plaukia antelė". Su charakteriu ir išmatytą dinamiką Blandytė jas padainavo lygiu ir gražaus tembro balsu bei gera intonacija. Norė-

Elena Blandytė

tusi tik pastebėti, jog dikcija dažnai buvo neaiški, ypač tariant k ir t priebalses.

Antroje programos dalyje Blandytės balsas įgavo laisvumo ir lygumo. Giliai įsijausdama, padainavo J. Strolia "Sapnas apie šiaurę" (žodžiai Bradūno). Žemės gaidos buvo aiškos ir gražios, o dinamika — intensyvi. Banašio Raudose Blandytė įvedė įvairumo melo-deklamaciją. Vertas dėmesio yra vienas sceninis manierizmas — dažnas galvos užvertimas aukštyn, kuris nieko dainos interpretacijai ne-

FILMŲ ĮVAIRUMAI

STASE SEMENIENE

Apie pagedusią visuomenę

Chicagoje su tikrai nepaprastu pasisekimu, eiliu eilėms bestovint prie bilietai kasos, eina nežmoniškai išreklamuotas spalvotas filmas "Rosemarys Baby". Dabar net spauda komentuoja, kad publika nepaiso C (condemned) klasifikavimo ir "mato, kur yra geras filmas". Giria, į aukštybes keldama, Mia Farrow (Rosemary) vaidybą.

Keista, argi žmonės tikrai vilioja, kas uždrausta? Vaidyba (Mia'os) yra nebloga, nes jai pasitaikė gera sugebėjimams parodyti rolę. Ne viena jos vietoje ne blogiau, jei ir ne geriau, suvaidintų.

Tačiau pats principas — ro-dant, kad žemė — žmonių tarpe gyvena velniai, paties to "satano" — šėtonio garbinimas, net jo gimimas (iš velnio tėvo ir moters motinos), yra daugiau nei juokinga. Režisierius lenkas Polanski net ir šitai bando spaudoje apginti. Visi burtai, raganavimas ir žmonių užkerėjimas jau tiesiog apsaunkina žiūrovą, sle-

priduoda, o tik atitraukia dėmesį nuo artistinės solistės išvaizdos.

Džiugu buvo klausyti muzikalių ir jautrios dainininkės, bei stebėti ją, audžiančią lietuviškos dainos juostą.

Nijolė B. Dėdinienė

gia ir taip nelengvo gyvenimo prisilęgtą žmogų.

Taipgi drąsūs nuogumai, kad ir trumpais momentais — grynai lėkštam visuomenės pataika vimui.

O jau to, kas krikščionims šventa, sumaišymas su visais filmos ekstravagantiškumais yra daugiau, negu nepateisinama. Galia laiko, kai kam ir pinigoto-kiam reklamos neproporcingai iš-pūstam burbului.

Kitas spalvotas filmas, lydimas mažesnio pasisekimo ir dar mažesnes reklamos yra "The Detective". Frank Sinatra's vaidyba puiki. Jis tikras, pareigingas, pa-šaukimui pasišventęs detektyvas. Po Humphrey Bogart vargu ar kas būtų tinkamesnio draus, ry-žtingo ir nieko nebijančio poli-cininko rolėje.

Tačiau ir vėl — ta kalba, kal-belė ekrane tokia šiurkšti, "ža-lia", tokia baisi, kad su padoria kompanija baisu ir eiti vidun. Girtina ta amerikiečių moterų klubų federacija, kovojanti prieš šitokią kalbą "stilių". Tiesiog kok-tu, pagalvojęs, ko dabar moko-ma ekranuose.

Taipgi čia vėl keliamos tos "normalios" visuomenės ydos: homoseksualistai, nuogybės, vi-sas padugnės gyvenimas. Kritikai turėtų drąsiau prieš visa tai pa-sakyti, o ne girti "realaus" gy-venimo atvaizdavimą. Tokie fil-mai naudos visi neduoda ir net yra labai nuobodūs. Laikas ir pa-

tiems žiūrovams susiprasti, tie-sig boikotuoti ir neiti, ypač, jei yra C klasės, kaip pirmasis pa-minėtas filmas.

Kiek su geresniu skoniu yra pastatytas spalvotas filmas "Pe-tulia". Richard Lester mato "ser-gančią" visuomenę, pažįsta gerai-tos ligos simptomus: skyryba, ne ištikimybė, smurtą ir stengia-si ekrane pagalba pagydyti tą ne-laimingą, pagedusią visuomenę, pirštu prikišamai parodyti jos ydas.

Kinematografiniu atžvilgiu tai yra puikus pažvelgimas į gyveni-mą.

Filmas labai žavus savo puik-kiom spalvotom fotografijom. S. Francisco miestas išsiskleidžia vi-daus ir išorės spalvingais vaiz-dais.

Petula, lyg ta tikra peteliškė (Julie Christie), pertekusioje vi-suomenėje besisukinėjanti, nepa-tenkinta žmona gražaus, turtin-go, bet tuščio jauno vyro David (Richard Chamberlain). Kilusi iš

vargingos anglų šeimos (jos mo-tina buvo gatvės moteris), Petu-lia tekėjo, nepažindama vyro, ieškodama laimės iliuzijos ir auk-štesnio socialinio lygio. Po 6 mė-nesių, kai nepasitenkinimas virs-ta nepakenčiamu, impulsyviai ji susidraugauja su pusamžiu, per-siskyrusiu gydytoju (George C. Scott). Vyru sužinojus apie drau-gystę, jis primuša ją beveik ne-gyvai. Tačiau ji sugrįžta pas vy-rą, nors nesamoningai, gimdyda-ma savo vyro kūdikį.

Sioji Lester socialinė satyra tu-ri ir daug humoro, tamsaus hu-moro "pro ašaras".

Atrodo, lyg filmas norėtų pa-sakyti, kad daugelis žmonių par-davė savo žmoniškumą, sumokė-jo per daug už beverčius daly-kus ir taip pasimetė. Tikrai suau-gusiems.

JEIGU JUMS REIKIA GRAŽIŲ VIZITINIŲ KORTELIŲ, kreipkitės į "Draugą", kuris spaus-dina tokius dalykėlius gražiai grei-tai ir pigiai.

"DRAUGAS"

4545 W. 63rd Street,
Chicago, Ill. 60629
Tel. LU 5-9500

MAZEIKA & EVANS
FUNERAL HOME
THREE
AIR-CONDITIONED CHAPELS
Parking Facilities
6845 SOUTH WESTERN AVE. REpublic 7-8600

PETKUS
TĖVAS IR SŪNUS
MARQUETTE FUNERAL HOME
TRYs MODERNIOS KOPLYČIOS
2533 West 71st Street Tel. GR 6-2345-6
1410 So. 50th Ave., Cicero Tel. TO 3-2108-09
AIKSTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

E U D E I K I S
LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS
Trys Moderniškos Koplyčios:
4605 - 07 South Hermitage Avenue
Telefonas — YArds 7 - 1741 - 2
4330 - 34 South California Avenue
Telefonai: LA 3 - 0440 ir LA 3 - 9852

GUŽAUSKŲ BEVERLY HILLS GĖLINYČIA
Geriausios gėlės dėl vestuvių, banketų, laidotuvių ir kitų papuošimų.
2443 West 63rd St., Chicago, Ill.
Telef. PRospect 8-0833 — PRospect 8-0834

PIRKITE DABAR TIESIOG Nuo MR. NELSON, SAVININKO SAINT CASIMIR MONUMENT CO.
3911 West 111th Street
Didžiausias Paminklams Tiesiog Pasiūkimams Visame Mieste
Telef. — CEDarcrest 3 - 6335
Vienas blokas nuo kapinių

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI
Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai

STEPONAS C. LACKAWICZ
2424 W. 69th STREET Tel. REpublic 7-1215
2314 W. 23rd PLACE Tel. VIRginia 7-6672

PETRAS BIELIONAS
4548 S. CALIFORNIA AVE. Tel. LAfayette 3-3572

ANTANAS M. PHILLIPS
3307 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-3401

POVILAS J. RIDIKAS
3354 S. HALSTED STREET Tel. YArds 7-1911

LEONARDAS F. BUKAUSKAS
10821 SO. MICHIGAN AVE. Tel. COmmodore 4-2228

JURGIS F. RUDMIN
3319 SO. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-1138 — 1139

VASAITIS — BUTKUS
1446 SO. 50th AVE., CICERO, ILL. Tel. OLYmpe 2-1005

LAWN FUNERAL HOME
Sigmund J. Sutkus
7909 STATE RD., OAKLAWS ILL. Tel. — 636-2326

KRIKŠČIONIŠKOJI MINTIS

(Atkelta iš 5 psl.)

to, studijuotojai niekada neturi bijotis archeologinių tyrimų rezultatu. Jie tik padidins krikščio-nio turimą Sv. Rašto supratimą ir juo pasitikėjimą", baigia jis sa-vo studiją.

Pellos centrinės kolegijos hu-manitarinių mokslų departamen-to vedėjas, filosofijos profesorius W. W. Paul savo studijoje apie filosofinius mokslus ilgiau susto-ja prie krikščionybės ir gamta-mokslų filosofijos. Krikščioni, kuris rengiasi dalyvauti dialoge su nekrikščionimis, jis skatina daugiau pasirušti ne vien gilia-me asmeniskame Dievo išgyveni-me, bet ir gilinantis į gamta-mokslų filosofiją.

Bažnytinė muzika

Nyack kolegijos muzikos depar-tamento vedėjas prof. L. Olson duoda išsamią studiją apie baž-nytinę muziką, nuo pat graikų iki dabarties laiko. Jis primena, kad muzika padės krikščioniui įsijauti į ateities pasaulį ir skati-na, kad bažnytinės muzikos at-stovai būtų ir išsilavinę specialis-tai ir uolūs krikščionys.

Psichologų ir teologų dialogas

Denverio teologijos mokyklos sielovados profesorius J. M. Vay-hinger straipsnyje apie dabarties psichologiją, išryškina reikala, kad su minties atvirumu skirtų daugiau laiko ir daugiau studijų kaip psichologijos mokslininkai, taip ir krikščionybės mintytojai; jų žymesni dialogai ir bendravimai padėtų filosofiskai neutra-lius psichologijos duomenis la-biau susieti ir naudingai ir veiks-mingai junginti su krikščionybės dinamišku susirūpinimu savo lai-ko žmogumi ir jo tikėjimu į Kris-tų.

Psichiatrija ir krikščionybė
Pagaliau Washingtono univer-siteto Medicinos mokyklos psich-atrijos prof. E. M. Pattison, ra-šydamas apie psichiatriją ir krikš-čionybę, pabrėžia, kad dviasiški-ja yra didžiausia pavieni grupė, kuri teikia pagalbą žmonėms jų emocinėse kančiose ir kad Baž-nyčios yra vienas iš svarbiausių visuomenės šaltinių ugdyti skaid-rią protinę sveikatą ir reabilituo-ti emociškus invalidus. Ir tai jis sako ne vien pats, o cituoja neseniai paskelbtą JAV Psichinės Sveikatos aktą. Straipsnio pabaigoje jis daro išvadą, kuriose pa-brėžia, kad krikščioniškasis įsti-kinimas gali atnešti kitur nesu-tinkamą gyvenimo prasmę ir dar-na, o religinis veiklumas gali bū-ti turtingas šaltinis ir priemonė

Mokslininkai krikščionišku tradicijų gynyboje

Kiekviena iš ankščiau minėtų studijų yra parašyta atitinkamos saktos specialisto. Po kiekvienos iš jų yra gausus sąrašas atitinka-mos naujosios literatūros. Galia, kad laikraščiai straipsnio rė-maj teleidžia jas tik suminėti ir neįmanoma duoti platesnio jų vaizdo. Skaitant šį naują veikalą, net tenka stebėtis, kaip tie nau-jieji mokslininkai yra gera pras-me konservatyvūs ir kaip jie uo-liai atstovauja ir gina krikščio-niškąsias tradicijas.

Sinclair
RICHMOND SERVICE
Kampas Richmond ir 63rd St.
Užsieninių ir vietinių automobilių taisykla. Priklauso Chicago Motor Club. Nėra mėsos atveju, skambinkite GR 6-3134 arba GR 6-3353 Sav. — Juozas (Joe) Juraitis

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ COSMOS EXPRESS
MARQUETTE GIFT PARCEL SERV
2808 69th St. Tel. WA 5-2783
2501 69th St. Tel. WA 5-2733
3333 So. Halsted St. Tel. 254-3320
Lietuvių bendrovė turinti teisę siuntinius siųsti savo vardu iš Chi-cago tiesiai į Lietuvą.
Didelis pasirinkimas įvairių me-džiagų, ital. lietpalčių ir kitų prekų.
Pirmamam dolefiniai dovanų užsa-kymai.
E. ir V. Zukauskai

PLANINGAS TAUPYMAS
4 3/4% Metinis dividendas mokamas už indėlius taupymo knygutėse.

MUTUAL Federal SAVINGS
2212 W. CERMAK RD., CHICAGO, ILL. 60608, Tel. VI 7-7747
OFFICE HOURS: Monday, Tuesday, Friday 9 to 4; Thursday 9 to 8; Saturday 9 to 1; Wednesday closed.
PARKING LOT — ADJOINING OUR OFFICE BUILDING
JOHN J. KAZANAUSKAS, President

MOKA GERŲ DIVIDENDUS, PRADEK TAUPYTI ŠIANDIEN!

5%

Mokamas už vienus metų taupy-mo lėšas nuo išdavimo datos (\$5,000.00 ar daugiau, įdedant po \$500.00)

5 1/4%

Mokamas už vienus metų taupy-mo lėšas nuo išdavimo datos (\$10,000.00 ar daugiau, įdedant po \$1,000.00)

DEL INFORMACIJŲ KREIPKITES

Akademines Prošvaistės

Leidžia Šiaurės Amerikos Lietuvių Studentų Sąjunga

Redaguoja L.S.S. Centro valdyba. Rankraščius siųsti šiuo adresu: "Akademines Prošvaistės", 4545 W. 63rd St., Chicago, Ill. 60629. "Akademines Prošvaistės" išeina kiekvieno mėnesio trečiąjį šeštadienį.

KURLINK KRYPSTA MASKVOS STUDENTAI?

Ką patyrė tarp jų gyvenęs amerikietis

JUOZAS DAUGAILIS

Kremliaus diktatūra visą laiką kietai kontroliavo pavergtas ir sa-
telitines tautas ir vis dėlto Čekoslovakijoje prasiveržė taip stiprios humanistinės, demokratinės, laisvės idėjos. Mums darosi įdomu, kurlink krypta, nors ir žiauriai valdinės tironijos kontroliuojamas, Sovietų Rusijos jaunimas, ypač studentija.

Amerikietis Maskvoje

Šiuo klausimu nemažai medžiagos duoda amerikietis studijos William Taubman, kuris, pagal studentų pasikeitimo programą, buvo išvykęs studijuoti Maskvos universitete ir sugrįžęs savo įspūdžius aprašė knygoje "The View From Lenin Hills" (išleido Coward-McCann, Inc. New York).

Veikalas parašytas rimtai, stengiantis išlaikyti objektyvų bei šališkumą. Autorius pripažįsta, kad yra daug Rusijoje studentų, kurių ideologija sutampa su vyriausybės, kurie yra aktyvūs komсомole (komunistų jaunimo organizacijoj). Tačiau iš kitos pusės — auga nusivylimas, kritiškumas kompartijos diktatūros atžvilgiu ir laisvės ilgesys.

W. Taubmanui teko dalyvauti studentų susirinkimuose, kur buvo atvykę aukštieji Sovietų pareigūnai informuoti apie padėtį. Jis buvo nustebintas, kaip drąsiai ir net opozicionieriškai studentai kelia įvairius klausimus.

Dainuoja kalinių sukurtas dainas

Privačiuose studentų pobūviuose mieliai dainuojamos koncentracijos lageriuose kalinių sukurtos dainos. Su kompartijos linija nesiderinančios Okudavos dainos yra studentų įrašomos į magnetofonų juosteles ir paskiau grojamos jų pobūviuose. Maskvos valstybinio universiteto studentai net mėgsta dainą apie sugautąjį Amerikos U-2 pilotą, kuris, ilgesio varginamas, kenčia Sovietų kalėjimo kameroje, prisimindamas savo vargšę motiną.

Yra studentų, kurie savo kambarių sienas yra išklijavę vakariečių filmų aktorių paveikslais, kurie gauda amerikiečių žurnalų egzempliorius ir kurie mėgsta net drabužiuose pamėgdžioti vakariečių dėvėjimo būdą.

Propaganda ir bučiai

W. Taubmanas, būdamas Maskvos universitete, keletą kartų turėjo progos aiškiai pastebėti, kaip stropiai ji seka slaptoji policija. Vienas rusas jį "paguodė": "Nesirūpink dėl tų agentų, kiekvieną čia Rusijoje seka".

Taubmanui teko dalyvauti rusų studentų surengtame Naujų Metų sutikime. Kai atėjo 11 val. 55 min. nakties, Sovietų radijas, perduodamas kompartijos sveikinimus, ėmė pulti "amerikiečių imperializmą". Rusai studentai tuo pat metu amerikiečiui kalbėjo: "Nepaisyk tų radijo žodžių. Juk čia tik propaganda. Užmiršk juos, tai vieni niekai..." Ir jie amerikietį studentą bučiuodami sveikino su naujais metais.

Maskvos universitete buvo ir kitų rasių studentų. Tačiau Taubmanas gerokai nustebo, patyręs, kad ir čia esama gausiai rasinės neapykantos, net daugiau, negu tokiuose Harvardo, ar Kolumbijos universitetuose.

Amerikietis studentas buvo pakviestas talkinti studentų dramos ratelyje. Berenkant veiklą vaidinimui, vienas studentas pasiūlė pastatyti Michailo Bugakovo dramą apie Molierą, nes joje kalbama apie menininko vietą dikta-
tūrinėje valstybėje. Tas veikalas buvo pastatytas 1936 metais, bet buvo greit nuo scenos nuimtas.

Studentų mėgiami filmai

Kartais Maskvos universiteto studentai savo kambariuose sudarydavo plokštelių muzikos vakarus. Pakviestas į tokį vakarą Taubmanas nustebo, kad studentai įdėmiai klausosi religinio Handello kūrinio "Mesijas". Sovietų studentai mėgsta vakariečių filmus. Kai buvo rodomas Sovietų civilinio karo dokumentinis filmas, į jį atėjo tik koks tuzinas studentų, įskaitant ir tą amerikietį, tačiau į tuo pat metu rodomą britų komediją "Carry on Nurse" prisikimšo pilna salė. Kartais, rodant vakariečių filmus ar vykstant vakariečių solistų koncertams universiteto rūmų salėje, visai iš anksto žitai negarsinama, kad nesusigrūstų didelės minios. Bet studentai sužino tai nuo kito kito, ir būna tikra spūstis. Taip pvz. buvo su M. Antonioni "L'Avventura" ir su dainininku P. Seeger. Kai buvo parodytas filmas "The Magnificent Seven", tas labai išpopuliarintas mėlynas attemptas amerikietiškas kelnės ėmė dėvėti daugelis rusų. Kai studentams buvo rodomas filmas "Pirmininkas", kur kaimiečiai ima priekaištauti arrogantiškam kompartijos sekretoriui, studentai žiūrovai ėmė smarkiai plotti. Jie taip pat plojo, kai ekrane

Senoji Vilniaus romantiškas kampelis universiteto artumoje.
Nuotr. A. Mockaus

ne buvo pranešta apie Stalino mirtį.

Ovacijos autoriui, išmestam iš kompartijos

Žurnalo "Novyj Mir" redaktorius Tvardovskij už laisvesnes pažiūras buvo atakuojamas ir pašalintas iš komunistų partijos. Tačiau, kai vienas aktorius išėjo į sceną su to žurnalo numeriu ir suminėjo vaidinimo autorių (tuo metu buvo vadinama to Tvardovskio "Tiorkin kitame pasaulyje"), žiūrovai sustojo, keldami ovacijas.

Prieš diktatūrinę prievartą nu sistatę rašytojas Solženecinas, autorius pagarsėjusio veikalo "Viena diena Ivano Denisovičiaus gyvenime", yra pasidavęs daugelio Maskvos universiteto studentų herojumui. Jevtušenkos eilėraštį, kuriame puolamas komсомolo arogantiškumas, Maskvos studentai nusirašinėja ir platina savo tarpe. Eilėraštyje smerkiama komсомolo prievarta ir reiškiamos simpatijos Puškinui, Majakovskiui, Jeseninui. Studentai lankė Baltijos valstybių (jų tarpe ir Lietuvos) meno parodą ir sveikino ten rastą norą pasireikšti su Kremliaus peikiama abstraktine kūryba.

Pogrindžio literatūra

Taubmanas liudija, kad Sovietų studentų tarpe yra daugybė pogrindinės literatūros ir meno: mašinėlė rašytų, mimiografuotų eilėraščių, anekdotų; suruošiamos net neviešos partijai nepa-

tinkamų kūrinių parodėlės.

Maskvos studentai labai domisi gyvenimu Vakaruose. Vienas iš daugiausiai dalyvių susilaukusių studentų susirinkimų buvo tada, kai atvyko "Pravdos" korespondentas papasakoti apie savo praleistus metus Vakarų pasaulyje. Rusams daro didelį įspūdį, kad amerikiečiai gali kritikuoti savo vyriausybę. Maskvos studentai klausinėjo, kaip ten buvo kai Chruščiovui Jungtinėse tautose daužė stalą batų.

Kartą rusų studentams buvo rodomas filmas apie Vietnamą. Aiškintojas pradėjo kalbėti apie "priešus amerikiečius". Iš studentų tarpo pasigirdo balsas: "Sėsk. Žiūrėkim filmą. Gana apie tuos "priešus amerikiečius"!"

Maištingos idėjos

Studentuose kursuoja idėjos, kad gal ir negerai tik viena politinė partija krašte. Jie savo tarpe klausia, ar yra komunistinis kraštas, kur nebūtų asmenybės kulto? Klausia, kodėl jiems neduodama skaityti Trockio, Bucharino veikalų. Ypač studentai nemėgsta kompartijos istorijos studijų. Studentuose pasigirsta balsų, kad kolchozai teistengė padaryti visus kaimiečius tik lygiai vargšais. Studentams ima nepatikti rinkiminė sistema, kur tik tiek kandidatų, kiek turi būti išrinkta. Studentai net buvo suorganizavę protesto mitingą, nuteisus Danielių ir Sinjavskį.

AKADEMINIS JAUNIMAS I PENNSYLVANIJOS KALNUS!

Studentų ateitininkų sąjungos stovykla

Šiemet ateitininkų studentų vasaros stovykla vyks Penssylvanijos kalnuose, netoli Scranton miesto, Lake Ariel stovyklavietėje. Stovykla prasidės ketvirtadienį, rugpjūčio 22 d., ir tęsis iki kito sekmadienio — rugsėjo 1 d. Stovyklos mokesčiai \$60.00 vienam asmeniui. Užsiregistruoti dar galima, kreipiantis į Vaidevutį Valaitį. 6641 S. Maplewood Ave., Chicago, Ill. 60629; telef. — 312 GR 6-8282.

Šiemet, jubiliejiniais Lietuvos laisvės metais, bendroji stovyklos tema bus kreipiama į dabarties situacijos pažinimą, ypač į okupuotos Lietuvos įvairių sričių dabartį, nagrinėjant ją paskaitose, simpoziumuose ir aktyviai susipažįstant su atitinkamais laisvojo pasaulio ir pavergtos Lietuvos leidiniais, atvežtais ta proga stovyklon.

Stovykloje taipgi bus sudaryti būreliai, skirti gilesniam nagrinėjimui įvairių sričių: religi-

jos, filosofijos, meno, muzikos, literatūros, dramos, filmų, pedagogikos, politikos ir t. t. Studentas galės prisirašyti prie to būrelio, kuris jam įdomiausias. Jis tada visą stovyklos laiką galės gilintis tos srities pažinime. Stovyklai baigiantis, visų būrelių bus suruoštas išvadinis simpoziumas. Tokiu būdu bus galima pasidalinti kiekvieno būrelio įdomesniais radiniais, ir stovyklautojai išvažiūs iš stovyklos, turėdami mūsų situacijos ir pavergtos Lietuvos pilnesnį vaizdą.

Nors šiemet stovyklos programa taip sustatyta, kad patys studentai turės gana daug prisidėti prie jos įvykdymo, tačiau aišku, jog negalim apsieiti ir be pskaitininkų. O šiemet jų vardai ir temos yra itin patrauklios. Sakysim, stovykloje dvi dienas viešės rašytojas - dramaturgas Algirdas Landsbergis, skaitydamas dvi paskaitas: vieną apie Rytų Europos šandie-

ninę literatūrą bendrai, o kitą apie religijos grįžimą į dabartinę Rytų Europos literatūrą. Žinoma, abiejose paskaitose bus plačiai paliesta ir lietuvių grožinė literatūra. Studentai tuo pačiu turės gražios progos pasikalbėti su šiuo žymiu mūsų rašytoju ir šiaip įvairiomis kūrybinėmis prozos, dramos bei teatro temomis. Pora dienų stovykloje gyvens ir kompozitorius Darius Lapinskas, supažindindamas stovyklautojus su šiuo laikų muzika, kuri ne vieną atvejų režimui nėra priimtina. Panašiai bus proga susipažinti ir su jaunųjų Lietuvos menininkų darbais, kuriems taipgi ne visada ten parodų durys yra atviros.

Įdomiai lietuvių studento situaciją laisvajame pasaulyje, ryšium su studento įsipreigojimu gyvenamajam kraštui ir Lietuvai, palies dr. Kęstutis Skrupskelis, vienas iš mūsų jaunosios kartos profesorių Amerikos universitetuose.

Tikimės daug naujo išgirsti ir iš Studentų ateitininkų sąjungos dvasios vado kun. Kęstučio Trimako, SJ.

Šeštadienį — rugpjūčio 24 d. 8 val. vak. stovykloje įvyks lietuviškosios muzikos rečitalis. Programą atliks smuiklininkas Izidorius Vasyliūnas, fortepijonu palydint Vytenius M. Vasyliūnai. Programoje išgirsime šių mūsų kompozitorių kūrinius: A. Račiūno, K. V. Banaičio, J. Guodžio, J. Gaidelio, Vl. Jakubėno, M. K. Čiurlionio ir Br. Budriūno. Visi lietuviai iš artimesnių ir tolimesnių kolonijų į šį puikų muzikos rečitalį yra mielai kviečiami.

O studentai skubiai registruokimės, taisykime, tepkime mašiną bei numatykite kitas susisiekimo priemones. Ir iki pasimatymo Lake Ariel!

Elbra

Čekoslovakai studentų dainų šventėje Vilniuje

Liepos 6-8 d. Vilniuje buvo su rengta tarprespublikinė studentų dainų šventė, vadinama "Gaudeamus IV" (tokia šventė rengiama jau ketvirtą kartą). Ją rengia Baltijos kraštų ir Gudijos studentai, bet šį kartą buvo pakviesta ir daugiau: iš Moldavijos, Leningrado, Kaliningrado, Maskvos. Iš Estijos buvo laukiama apie vienuolikos šimtų dalyvių, iš Latvijos — apie devynių šimtų, lietuvių buvo pasirengę dalyvauti 2,300. Iš Gudijos ir kitur buvo laukiama dar apie septyniolikos šimtų. Dainų šventės intensija — "dainos ir širdžių aukojimas Spalio tėvynei"...

Šventės išvakarėse į Vilnių kaip tik atvyko Čekoslovakijos su Sovietų Sąjunga draugystės sąjungos delegacija, trys vyresnio amžiaus asmenys, bet ne policininkai, o intelektualai (vienas docentas iš Prahos, vienas Bratislavos pedagoginės bibliotekos direktorius). Svečiai įtikinėjo, kad "šis vizitas padės toliau stiprinti Tarybų Sąjungos ir Čekoslovakijos tautų draugystę". (Nors vizitas kiek vėlokas, nes policininkai jau prieš dvi savaites ėmėsi iniciatyvos tuos ryšius stiprinti). Vilniškiai draugystės pagerinai pakvietė svečius į studentų dainų šventę, gal būt, ir su intencija parodyti čekams — "štai kaip mes sutvarkom studentus"...

(E.)

Latvių jaunimas laimėjo pasaulio dėmesį

Antraštėmis "Jaunimas sukrėtė pasaulinę politinę būklę", "Kremliaus vadovams kilo baimė dėl 50 tremtinių susibūrimo" ir pan. Vak. Vokietijoje leidžiamas laikraštis "Latvija" VIII. 3 laidoje aprašo, kaip buvo uždraustas Pasaulio latvių jaunimo kongresas Vak. Berlyne, turėjęs įvykti š. m. VII. 26-31 dienomis. Pagal Maskvos direktivas, Sovietų pasiuntinys Rytų Berlyne uždraudimas vyko tuo metu, kai Kremlius buvo užimtas sto notą. Nuo to laiko kongresas tapo "politiniu reikalu": dėl jo ruošos savo sprendimus turėjo padaryti didžiosios galybės Washingtone, Londone, Paryžiuje, Bonnoje. Norėdamos nesupykinti Maskvos viešpačių, jos sutarė kongresą uždrausti.

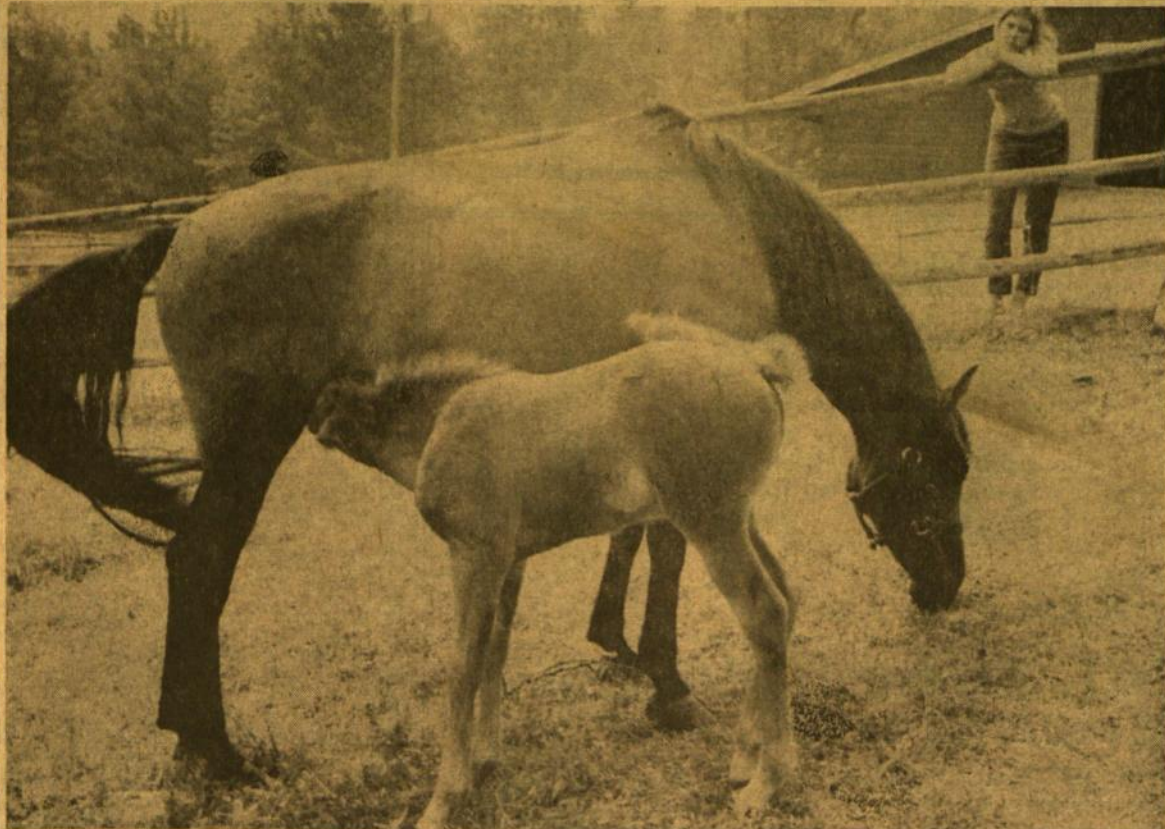
Kongreso vadovybė nutarė kongresą perkelti į Hannoverį (Vak. Vokietijoje) kur nuo VIII. 1-5 vyko II Europos latvių šventė. Drauge su choralais, koncertais, teatro vaidinimais, rašytojų programomis, tautinių šokių bei dainų ansambliais, šventės dienomis

vyko ir įvairios latvių kultūrinio gyvenimo parodos bei parodavimo stendai: Latvija 50 metų lotaryje, meno kūrinių paroda, knygų paroda bei parodavimo stendas, Latvių nacionalinio fondo stendas, Pasaulinio latvių jaunimo kongreso paroda, meniškų tautinių išdirbinių, filatelijos, numizmatikos, muzikologijos ir kitos parodos bei stendai.

Latvių jaunimo kongreso Vak. Berlyne uždraudimas vyko tuo metu, kai Kremlius buvo užimtas sto notą. Nuo to laiko kongresas tapo "politiniu reikalu": dėl jo ruošos savo sprendimus turėjo padaryti didžiosios galybės Washingtone, Londone, Paryžiuje, Bonnoje. Norėdamos nesupykinti Maskvos viešpačių, jos sutarė kongresą uždrausti.

Kongreso vadovybė nutarė kongresą perkelti į Hannoverį (Vak. Vokietijoje) kur nuo VIII. 1-5 vyko II Europos latvių šventė. Drauge su choralais, koncertais, teatro vaidinimais, rašytojų programomis, tautinių šokių bei dainų ansambliais, šventės dienomis

a.t.

Ramaus vasaros popiečio idilė.

Nuotr. V. Maželis